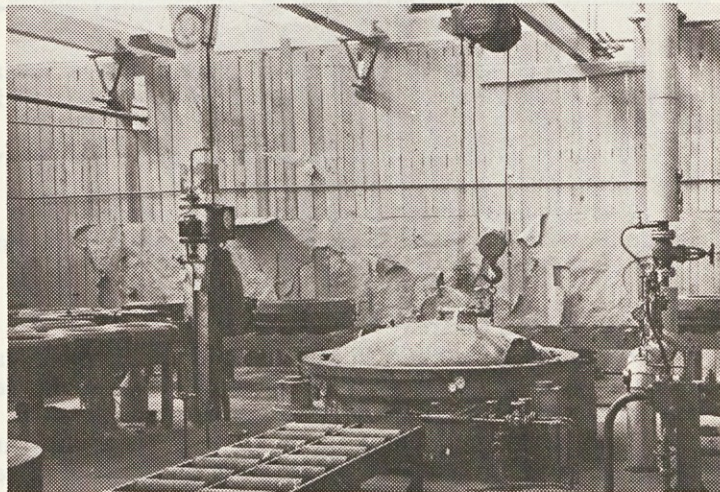
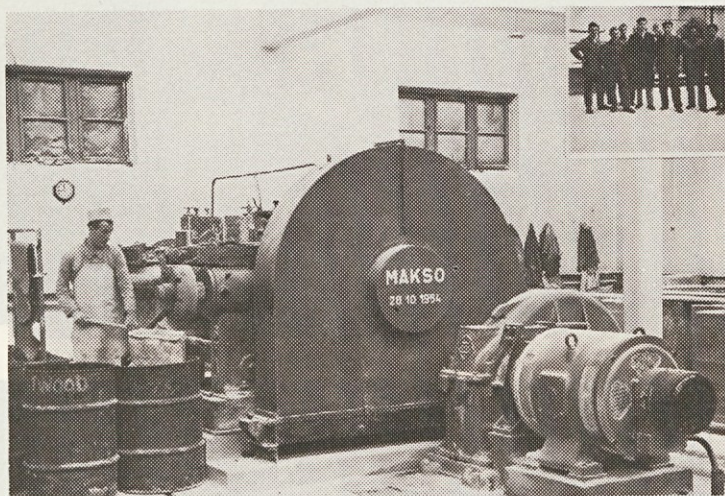

ČETRT STOLETJA PROIZVODNJE NA GAŠTEJU

Po letu 1948 je zaradi omejevanja investicij v predelovalno industrijo že skoraj usahnilo upanje, da bo prišla »Sava« do ustrežnejših prostorov. Končno pa nam je le uspelo dobiti prostore tekstilne tovarne na Gaštej in sredstva za nakup uvožene opreme za proizvodnjo polnih koles in transportnih trakov.

V letu 1953 so bili naročeni naslednji stroji: dvovaljčnik 60", mešalnik K 4, brizgalnik 8", trivaljni kalander 24" x 68", avtoklavna preša Ø 1700 x 5.500 in rotacijska preša 54" x 60".

Avtoklav in dvovaljčnik sta prispela v tovarno že v začetku leta 1954, ostali stroji pa pozneje.

V delu tkalnice »Hidromontaža« že v maju 1954 pričela z montažo avtoklava, ko pa je prišla naša montažna skupina,

4. avg. 1954 na Gaštej, smo pričeli s pripravo prostora in temeljev za dvovaljčnik in mešalnik v prostoru oplemenilnice.

Dvovaljčnik je pričel s poskusnim obratovanjem 16. oktobra, 28. oktobra 1954 pa je bil uraden zagon. Avtoklav je pričel vulkanizirati prva polna kolesa 3. nov. 1954 potem, ko smo montirali ob njem domačo transportno opremo.

Tako se je pričela v obratu II prva proizvodnja zmesi in vulkanizacija polnih koles, ki se je v letu 1956 s pričetkom obratovanja kalandra, rotacijske preše in preselitve prevleke valjev povečala in z novimi vlaganji in selitvami dosegla današnji obseg.

M. S.

IZGRADNJA PROIZVODNJE POLJEDELSKE PNEVMATIKE V RUMI

Približno osem mesecev nas loči od trenutka, ko bo v Rumi stekla poskusna proizvodnja poljedelske pnevmatike. Prepričani smo, da bomo v tem času zaključili vse priprave, tako da bi se proizvodnja v Rumi čim uspešneje odvijala. Če sedaj analiziramo vse odločitve in naloge v preteklosti, lahko rečemo, da smo kljub nekaterim spodrslijajem v začetku izgradnje, vse naloge uspešno planirali in izvedli:

Treba je bilo:

- formirati strokovno ekipo v Rumi, odgovorno za izgradnjo,
- definirati projektne naloge, izdelovati projekte, opraviti izbor domače in uvožene opreme, izvajati gradbena dela, montažo opreme in instalacij,
- definirati proizvodni program na osnovi marketing analize,
- izdelati dokumentacijo za vse velikosti plaščev,
- pripraviti materialno bilanco in izvajati naloge v zvezi z nabavo vseh potrebnih surovin, zagotoviti devizne pravice, itd.,
- izobraževati kadre za najodgovornejše naloge v proizvodnji in v strokovnih službah,
- opredeliti makro in mikro organizacijo, izdelati organizacijske predpise ter vključevati poljedelsko pnevmatiko v enotno delovno organizacijo Industrija gume Ruma,
- izdelati pogodbo o poslovnotehničnem sodelovanju, v kateri so opredeljene vse naloge, ki jih bo morala DO Sava izvršiti za uvedbo poljedelske pnevmatike,
- uvajati proizvodnjo za poljedelsko pnevmatiko v tozdu TAP.

Nekatere od teh nalog se še izvajajo in bodo zaključene šele ob zaključku poskusne proizvodnje, ki mora biti v skladu s pogodbo o poslovnotehničnem sodelovanju zaključena najkasneje v letu 1981.

Dejstvo je, da pomeni izgradnja poljedelske pnevmatike za Industrijo gume velik preobrat. Leta 1974, ob integraciji s Savo Kranj, je znašala realizacija proizvodnje komaj 40.000.000 din.

Po letu 1981 bo v celoti izvršena rekonstrukcija proizvodnje regenerata, povečala se je proizvodnja akumulatorskih posod od 200.000 na 600.000 kosov letno, uvedena je bila proizvodnja obnovljenih plaščev, tako se bo realizacija v letu 1981 samo za to vrsto proizvodnje povečala na 20.000.000 in če upoštevamo še novo proizvodnjo poljedelske pnevmatike, bo celotna realizacija Industrije gume v letu 1981 znašala najmanj 600.000.000 din, kar pomeni 15-kratno povečanje. Mislim, da je kakršenkoli komentar odveč, sploh pa, če upoštevamo, da se bo število delavcev povečalo od 350 v letu 1974 na 750, kolikor jih bo predvidoma združevalo delo v Industriji gume Ruma v letu 1981.

Takšnih rezultatov Industrija gume vsekakor ne bi dosegla, če ne bi bilo vsa leta aktivno sodelovala s Savo Kranj. To sodelovanje se razvija v obojestransko korist. Tudi v smernicah srednjeročnega razvoja za obdobje 1981—85 smo opredelili nadaljnje sodelovanje z Industrijo gume Ruma. Poleg rastoče proizvodnje na tem področju bomo intenzivno razširjali prodajo naših izdelkov v okviru Sava-Commerce. Takšno povezovanje proizvodnje in prodaje na določenem področju Jugoslavije nam vsekakor zagotavlja najuspešnejši plasma vseh naših izdelkov, kakor tudi najboljšo predstavitev Save na tem področju. Sušnik

NAŠI JUBILANTI

Prvi četrtek v septembru je bil za marsikaterega Savčana praznični dan. Posvečen je bil jubilarantom — tistim, ki že 10, 20 ali 30 let delajo v Savi.

Družbeno politične organizacije so v prostorih Delavskega doma zanje pripravile slovesnost.

Dvestodvajset jubilarantov je pri vходу pozdravil par v narodnih nošah, z rdečimi nageljni za dobrodošlico. Zbrane je nagovoril tovariš Peter Bogataj:

Tovarišice in tovariši

Dovolite mi, da vas v imenu družbeno političnih organizacij in samoupravnih organov najtopleje pozdravim ter vam zaželim prijetno počutje na današnji slovesnosti.

V letošnjem letu mineva 10, 20 ali 30 let vašega ustvarjalnega dela v Savi, kar je za vsakega od vas, pa tudi za celotni savski kolektiv pomemben jubilej.

Spomnimo se majhnega obrata sredi Kranja, iz katerega je nastala velika delovna organizacija z več kot 4.000 zaposlenimi, z najmodernejšimi stroji, vrhunsko tehnologijo, sodobno organizacijo dela in samoupravljanja. V vse to, kar ima savski kolektiv in naša skupnost danes, je vloženo vaše dolgoletno vestno delo, so vložena tudi odrekanja, ko je bilo potrebno žrtvovati prosti čas za večji in hitrejši napredek. Ko ocenjujemo prehojeno pot, se moramo zavedati, da je bil savski kolektiv skupaj z vami vedno med prvimi, ki so orali ledino tako na strokovnem, kakor tudi na drugih področjih z vero in prepričanjem v napredek v boljši jutrišnji dan.

ne besede pa ne morejo izraziti zahvalo za vaš dolgoletni trud, zato naj bo današnja skromna slovesnost samo del pozornosti ob vaših jubilejih. Ob koncu vam še enkrat iskreno čestitam ter vam želim še mnogo delovnih let v savskem kolektivu z željo, da se še kdaj srečamo na takih slovesnostih.

Po podelitvi nagrad je bil krajši kulturni program in zauska. Sodelavci delavske restavracije so se tokrat resnično potrudili. Instrumentalna skupina KUD Sava pa je s prijetno glasbo prispevala k prijetnemu vzdušju med udeleženci.

Zdi se, da ne bomo pogrešili, če zapišemo, da se je marsikomu utrnila misel, da bi bilo lepo, če bi se na takih slovesnostih še kdaj srečali.

V. D.

Razvoj ni bil lahek. Vsakodnevno ste se srečevali z najrazličnejšimi težavami, vendar ste vztrajali na svoji poti in s skupnimi močmi dosegali nove uspehe.

Spomnimo se prvega delavskega sveta pred skoraj tremi desetletji ter naglega razvoja samoupravnega odločanja, ki smo ga iz leta v leto izboljševali in dograjevali in za katerega lahko danes trdimo, da je med najbolj razvitimi v naši skupnosti. Uspehe, ki smo jih dosegali na samoupravnem in drugih področjih, smo vedno tudi prenašali na druge delovne ljudi ter jim v njihovih naporih nesebično pomagali. Ko govorimo o preteklem obdobju, pa se nam nehote pojavlja vprašanje o našem nadaljnjem razvoju, možnostih in načrtih našem srednjeročnem planu razvoja, od katerega bo v marsičem odvisna naša nadaljnja usmeritev, ter za katero se moramo vsi skupaj odgovorno samoupravno dogovoriti in dogovore tudi uresničiti. Jubilejna nagrada, in še tako iskreno

Med razpravo

SESTANEK

V nedeljo, 7. 10. 1979, so se v prostorih nove upravne stavbe sestali skoraj vsi delavci iz tozd Energetika, predstavniki DPO in vodstva DO, da bi se temeljito pogovorili o nastalih problemih v omenjenem tozdu.

Sestanek je bil sklican zaradi pogostih izpadov energije v zadnjem času. Ti izpadi so povzročili veliko škodo v tozd Velopneumatika in tozd TAP. Predstavniki teh tozdov so na sestanku podali oceno nastale škode, ki znaša približno 2.000.000. din in opozorili na posledice, ki nastajajo ob takšnih energetskih pogojih, še posebej na nezanesljivo kakovost, ki lahko ogrozi naše ime na domačem in na tujem tržišču.

V razpravi, kjer je podalo svoje mnenje vodstvo tozd, delavci in predstavniki DO ter DPO so temeljito razčlenili vzroke, ki so pripeljali do teh napak in predlagali vrsto ukrepov, da se takšne nepravilnosti ne bi več ponavljale.

Ugotovljeno je bilo, da se ne posveča dovolj pozornosti operativnemu delu, da so nekateri delavci preobremenjeni, nekateri pa ne izvršujejo svojih osnovnih dolžnosti.

Delavci so opozorili tudi na slabo stanje naprav v stari kotlovnici. Še posebej pa so opozorili na težke delovne pogoje in na to, da Energetika v svojem razvoju zaostaja za razvojem DO. Razprava je bila zelo burna in konstruktivna, sprejetih je bilo vrsto sklepov za odpravo in preprečevanje nepravilnosti.

Vse to pa, upamo, vodi k preprečevanju podobnih zastojev in boljši kakovosti dela, ki se bo vsekakor odrazila tudi pri boljši kakovosti naših proizvodov, predvsem pa v boljših odnosih v samem tozdu.

L. M.

Vsi prisotni so z zanimanjem in vso resnostjo spremljali sestanek in v njem tudi aktivno sodelovali.

Slaba kvaliteta premoga, na katero je bilo na sestanku tudi opozorjeno, ne zagotavlja željene kvalitete pare.

Dohodkovni odnosi, delitev dohodka in svobodna menjava dela so bile glavne teme razgovora s člani odbora za ugotavljanje uveljavljanja dohodkovnih odnosov pri Zvezi sindikatov Jugoslavije. Posebno natančno so se pogovorili o merilih pridobivanja dohodka in delitve. Gostje so menili, da je pri nas sistem dobro razvit, ter da smotrna uporaba sodobne obdelave podatkov omogoča take uspehe.

OBISKALI SO NAS

Na delovnem obisku so se mudili predstavniki komunalnega podjetja iz Ljubljane, ki so želeli izmenjati izkušnje na področju kadrovske politike, izobraževanja, socialne politike, varstva pri delu in informiranja.

V zanimivem, nekajurnem razgovoru, so sodelovali z našimi delavci iz kadrovske službe, Izobraževalnega centra in oddelka za informiranje.

Ocena razgovora je bila odlična, in vsi so izrazili željo, da bi do takšnih izmenjav stališč, mnenj in pogledov še prišlo.

DISCIPLINA IN ODGOVORNOST – KAKOR ZA KOGA!

Disciplina in odgovornost se kažeta v tem, kako spoštujemo in uresničujemo določila Pravilnika o odgovornosti za kršitve delovnih obveznosti, predvsem o uresničevanju obveznosti in delovnih razmerij v združenem delu, o kršitvah obveznosti, odgovornosti za kršitve obveznosti, o izrečenih ukrepih, o naši materialni odgovornosti za škodo, ki jo povzročamo na delu in v zvezi z delom. Da ne bo pomote, naj povem, da določbe omenjenega Pravilnika veljajo za vse delavce v temeljnih organizacijah ali delovni skupnosti, ne glede na njihov položaj, starost, delovno dobo in mesto v organih upravljanja. S tem poročilom vas želim seznaniti, kako se vedemo v delovnih sredinah, kako izvršujemo sprejete obveznosti, kakšen odnos imamo do družbenih odnosov in z marsičem, kar naj bi bilo v bodoče tako, kaor smo se samoupravno dogovorili.

Med kršitvami delovne discipline so na prvem mestu neupravičeni izostanki. Ti neupravičeni izostanki povzročajo izpad dohodka, v temeljne organizacije vnašajo nervozo, katere posledica je slabšanje medsebojnih odnosov in stopnjevanje nestrpnosti. Vzrok za te izostanke je v strukturi zaposlenih in v alkoholizmu. Delavci iz ostalih jugoslovanskih republik samovoljno podaljšujejo dopust oz. praznike. Zaradi tega nastajajo velike težave pri prerazporejanju delavcev k delom, katera bi opravljali izostali delavci. Na obravnavah disciplinske komisije ti delavci v svoj zagovor za neopravičene izostanke navajajo kot vzroke: zamuda avtobusa, vlaka, okvara avtomobila ali nenadna obolelost. Kljub temu, da so delavci iz ostalih jugoslovanskih republik že nekaj let v naši delovni organizaciji, se jim ni uspelo popolnoma vključiti v delovno sredino in tako ostajajo na robu dogajanja v temeljnih organizacijah. Manjše konfliktna situacije in nesoglasje med delavcem in vodstvom se stopnjujejo toliko časa, dokler ni delavcu izrečen najstrožji disciplinski ukrep, prenehanje delovnega razmerja. Delavčeve neprilagodljivosti, po-

manjkanje delovnih navad, domotožje in še marsikaj drugega, disciplinska komisija pri teh delavcih ne bo rešila. Disciplinska komisija izreka le disciplinske ukrepe. Temeljne organizacije bodo še naprej trpele pomanjkanje delavcev, kadrovala bodo kadre, več ali manj neosveščene in samim sebi prepuščene delavce, ki bodo glede na dejansko stanje na najboljši poti, da stopijo pred disciplinsko komisijo, katera jim bo izrekla najstrožji disciplinski ukrep in s tem bo krog zaključen. Pri vsem tem pa bo vloženega veliko dela in truda, a žal bo malo narejenega.

Poseben problem je alkoholizem. Disciplinska komisija ne obravnava delavca kot alkoholika, saj za to tudi ni pristojna, obravnava pa kršitve, ki jih alkoholik stori. Kot vemo, so posledice prekomernega pitja alkoholnih pijač zelo hude in se negativno odražajo v delovni sredini, alkoholikovi družini in nazadnje v popolnem propadu alkoholika. K žalostnemu koncu sodelavca — alkoholika pripomoremo tudi sami. Delovna sredina, v kateri je alkoholik, stori zanj zelo malo ali nič. V začetni fazi zasvojenosti je alkoholik v večini primerov družaben, vesel, za družbo takorekoč nepogrešljiv. To dejstvo daje alkoholiku občutek varnosti ter priljubljenosti. Ko ga v družbi posiljujemo z alkoholom, mu s tem odpiramo pot razočaranj in trpljenja. Tako sodelavec med nami počasi propada, mi pa si zatismo očmi pred resnico, da imamo pri tem svoj delež.

Neupravičeni izostanki z dela, samoupravljanje pri koriščenju delovnega časa, neupoštevovanje tehnološke discipline, pomanjkanje poštenja in tovarištva v medsebojnih odnosih, osebni in tere si pred interesi delovne organizacije, neodgovornost do družbenih sredstev, vse to nas veliko preveč stane.

V predlogih za uvedbo postopka, poleg neupravičenih izostankov, predlagatelji navajajo nedelavnost, neresnost, malomarnost pri delu, nepravilen odnos do sodelavcev in družbenega premoženja. Povrnitev povzročene materialne

škoda kršiteljev, delavci temeljnih organizacij, z redkimi izjemami ne uveljavljajo, čeprav glede na število kršiteljev ta ni majhna. To kaže na dejstvo, da se premalo zavedamo odgovornosti za zaupano nam družbeno premoženje. Obravnavano število storjenih kršitev nam pove, da smo za marsikatero oviro pri prizadevanju k napredku, krivi sami.

Zelo zanimivo, če že ne zaskrbljujoče, je dejstvo, da disciplinska komisija ni prejela nobenega predloga za uvedbo disciplinskega postopka od osnovnih organizacij sindikata temeljnih organizacij, kakor tudi ne od organa samoupravne delavske kontrole. Kakor samoupravna delavska kontrola, tako tudi sindikat, tej problematiki nista posvetila zadosti pozornosti in nista v svojih delovnih sredinah delovala preventivno, da bi se kršitve delovne discipline vseh vrst zmanjšale, če se že ne morejo odpraviti. Na obravnavah disciplinske komisije prisotni predstavniki sindikata vse prevečkrat pritrjujejo mnenju vodstva temeljne organizacije ali delovne enote. Naj vas opozorim, da disciplinska komisija izreka ukrepe, ko je kršitev storjena in je škoda že nastala.

V manjšem obsegu se pojavljajo, pa zato niso nič manjše, kršitve ponaredbe evidence dela in kontrolnih kart evidence pristnosti pri delu. Z vpisovanjem večjega števila izdelkov, kakor je v resnici izdelanih, kršitelji poizkušajo povečati osebni dohodek ali pa pridobiti čas za opravila, ki v delovno sredino ne sodijo. Posebno hude kršitve so medsebojne »usluge« žigosanja kartic sodelavcem. V nasprotju z določili Pravilnika o odgovornosti za kršitve delovnih obveznosti prihajajo le delavci, ki opravljajo dela in naloge v neposredni proizvodnji. Izjeme lahko preštejemo na prstih ene roke.

Iz prikazanih tabel, ki so verodostojna slika in rezultat dela disciplinske komisije, je razvidno, da nas vse čaka še dosti dela, pri tem pa bo treba veliko poguma in samokritičnosti, če hočemo, da se bo ob letu število kršitev in kršiteljev občutno zmanjšalo.

V obravnavanem času, to je od 1. 1. 1979 do 30. 6. 1979, je disciplinska komisija imela 20 obravnav, na katerih je obravnavala 183 kršiteljev.

Po posameznih temeljnih organizacijah je bilo obravnavano in izrečeno naslednje število disciplinskih ukrepov:

TOZD TAP

TABELA I.

delovne enote	opomin	izrečeni ukrepi						% kršiteljev na število zaposlenih
		javni opomin	denarna kazen	prem. na druga dela in opravila	pogojno preneh. del. razm.	prenehanje delovnega razmerja		
polizdelki	—	2	2	—	4	4		
konfekcija	6	4	12	1	2	8		
vulkanizacija	—	2	—	—	2	8		5,76 %
avtozračnice	—	1	2	—	3	2		
skupne službe	1	3	—	1	—	—		

Iz temeljne organizacije TAP je disciplinska komisija prejela 65 predlogov za uvedbo postopka zaradi kršitev delovne discipline. Število predlogov iz posameznih delovnih enot in število izrečenih ukrepov je razvidno iz zgorajne tabele.

TOZD VELOPNEVMATIKA

TABELA II.

Disciplinska komisija je iz temeljne organizacije Velopnevmatika prejela in obravnavala 14 predlogov za uvedbo disciplinskega postopka zaradi kršitve delovne discipline. Na podlagi podanih predlogov so bili po vrsti in številu izrečeni naslednji disciplinski ukrepi:

delovne enote	opomin	javni opomin	denarna kazen	prem. na druga dela in opravila	pogojno preneh. del. razm.	prenehanje delovnega razmerja	% kršiteljev na število zaposlenih
ves TOZD	3	1	6	—	2	2	4,19 %

TOZD GTI

TABELA III.

Iz temeljne organizacije GTI je bilo disciplinski komisiji podano 47 predlogov. Iz navedb predlagateljev je po predpisanem postopku disciplinska komisija na podlagi določb Pravilnika o odgovornosti izrekla kršiteljem naslednje ukrepe zaradi kršitev delovne discipline:

delovne enote	opomin	izrečeni ukrepi						% kršiteljev na število zaposlenih
		javni opomin	denarna kazen	prem. na druga dela in opravila	pogojno preneh. del. razm.	prenehanje delovnega razmerja		
valjarna	—	—	1	—	—	6		
stisk. izdel.	2	1	3	—	2	1		
transp. trak.	—	—	—	—	—	—		
in klin. jerm.	—	1	—	—	—	1		7,23 %
cevarna	—	1	5	—	1	7		
prevleke valj.	—	4	2	—	5	2		

TOZD UMETNO USNJE

TABELA IV.

izrečeni ukrepi							
delovne enote	opomin	javni opomin	denarna kazen	prem. na druga dela in opravila	pogojno preneh. del. razm.	prenehanje delovnega razmerja	% kršiteljev na število zaposlenih
ves TOZD	—	2	—	—	2	2	4,83 %

Disciplinska komisija je obravnavala 6 predlogov, podanih v temeljni organizaciji Umetno usnje. Na podlagi le-teh je izrekla zaradi kršitev delovne discipline zgoraj navedene ukrepe.

TOZD ENERGETIKA

TABELA V.

V temeljni organizaciji Energetika je bilo za uvedbo postopka zaradi kršitev delovne discipline podanih 9 predlogov. Na podlagi le-teh je disciplinska komisija izrekla naslednje ukrepe:

izrečeni ukrepi							
delovne enote	opomin	javni opomin	denarna kazen	prem. na druga dela in opravila	pogojno preneh. del. razm.	prenehanje delovnega razmerja	% kršiteljev na število zaposlenih
ves TOZD	1	4	—	3	1	—	12,67 %

TOZD VZDRŽEVANJE

TABELA VI.

Iz temeljne organizacije je bilo za uvedbo postopka zaradi kršitev delovne discipline podanih 8 predlogov. Po opravljeni obravnavi je disciplinska komisija izrekla naslednje ukrepe:

izrečeni ukrepi							
delovne enote	opomin	javni opomin	denarna kazen	prem. na druga dela in opravila	pogojno preneh. del. razm.	prenehanje delovnega razmerja	% kršiteljev na število zaposlenih
ves TOZD	1	2	1	—	3	1	3,57 %

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SEKTORJEV

NABAVNI SEKTOR

TABELA VII.

Disciplinska komisija je obravnavala 9 podanih predlogov. Po obravnavi ugotovljeni krivdi kršiteljev je izrekla naslednje disciplinske ukrepe:

izrečeni ukrepi							
delovne enote	opomin	javni opomin	denarna kazen	prem. na druga dela in opravila	pogojno preneh. del. razm.	prenehanje delovnega razmerja	% kršiteljev na število zaposlenih
NS	—	—	2	1	—	6	8,48 %

SEKTOR ZA ORGANIZACIJO STORITVENIH DEJAVNOSTI

TABELA VIII.

Disciplinska komisija je prejela in obravnavala 14 predlogov za uvedbo postopka zaradi kršitev delovne discipline. Po opravljeni obravnavi je kršiteljem izrekla naslednje ukrepe:

izrečeni ukrepi							
delovne enote	opomin	javni opomin	denarna kazen	prem. na druga dela in opravila	pogojno preneh. del. razm.	prenehanje delovnega razmerja	% kršiteljev na število zaposlenih
SOSD	3	5	1	—	3	2	7,73 %

SEKTOR INFORMACIJSKIH SISTEMOV

TABELA IX.

Disciplinska komisija je prejela in obravnavala 1 predlog in izrekla naslednji ukrep:

izrečeni ukrepi							
delovne enote	opomin	javni opomin	denarna kazen	prem. na druga dela in opravila	pogojno preneh. del. razm.	prenehanje delovnega razmerja	% kršiteljev na število zaposlenih
SIS	—	—	1	—	—	—	2,04 %

RAZVOJNO TEHNOLOŠKI INŠTITUT

TABELA X.

Disciplinska komisija je prejela in obravnavala 1 predlog. Na podlagi le-tega je izrekla naslednji ukrep:

izrečeni ukrepi							
delovne enote	opomin	javni opomin	denarna kazen	prem. na druga dela in opravila	pogojno preneh. del. razm.	prenehanje delovnega razmerja	% kršiteljev na število zaposlenih
RTI	1	—	—	—	—	—	0,60 %

DO SAVA COMMERCE

TABELA XI.

Disciplinska komisija delovne organizacije Sava Commerce je prejela in obravnavala 8 predlogov za uvedbo postopka zaradi kršitev delovne discipline. Po obravnavi ugotovljeni krivdi kršiteljev je izrekla naslednje disciplinske ukrepe:

izrečeni ukrepi							
delovne enote	opomin	javni opomin	denarna kazen	prem. na druga dela in opravila	pogojno preneh. del. razm.	prenehanje delovnega razmerja	% kršiteljev na število zaposlenih
SC	5	1	—	—	—	2	1,70 %

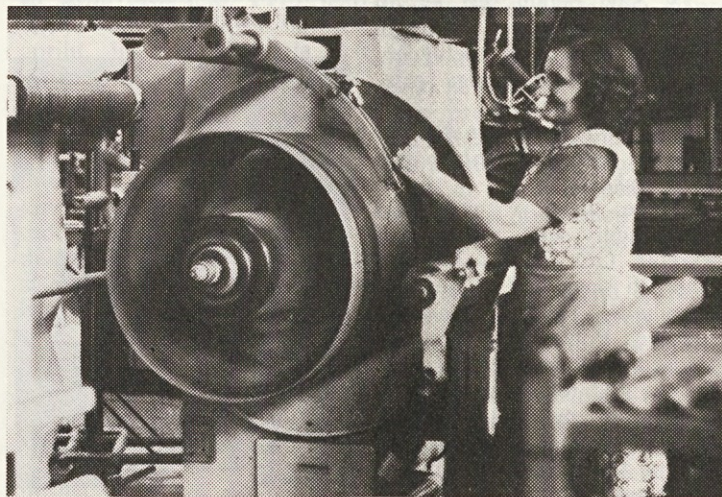
V delovni organizaciji Sava, lokacija Kranj, je bilo dne 30. 6. 1979 zaposlenih 3796 delavcev. Od teh je kršilo določila Pravilnika o odgovornosti delavcev v združenem delu 180 ali 4,76 odstotka vseh zaposlenih.

V delovni organizaciji Sava Commerce je bilo dne 30. 6. 1979 zaposlenih 469 delavcev, od katerih ni spoštovalo določila omenjenega pravilnika 8 delavcev ali 1,70 odstotka vseh zaposlenih.

Iz navedb v prikazanih tabelah je razvidno, kako izpolnjujemo delovne dolžnosti in kako se pri tem vedemo. Nekatere delovne enote in sektorji v poročilu o delu disciplinske komisije niso zajeti. Vzroke za to disciplinska komisija lahko le domneva, v teh sredinah jih delavci prav gotovo poznajo.

Vsem sindikalnim skupinam, kakor tudi organom delavske kontrole, predlagam, da obravnavajo kršitve delovne discipline z vso potrebno resnostjo in odgovornostjo. S tem bomo veliko prispevali k boljšemu poslovnemu uspehu in lepšemu počutju vseh delavcev delovne organizacije Sava Kranj in delovne organizacije Sava Commerce.

Strokovni sodelavec
disciplinske komisije
Anton Košnjek, pravnik

PISALI SO NAM

V uredništvo smo prejeli pismo z naslednjo vsebino:

Uredništvu savskega glasila!

Med kolesarsko dirko po Vojvodini, v kateri so sodelovali tudi kolesarji Save, sem imel priložnost, da sem se seznanil z vašo ekipo, ko se je mudila v Rumi. Ob tej priložnosti so bili kolesarji sprejeti pri družbenopolitičnih organizacijah in pri glavnem direktorju delovne organizacije Guma v Rumi. Sprejel jih je tudi vodja področne prodaje tov. Čuk.

Z glavnim direktorjem Vulkana iz Niša, tov. Lužaninom, sva imela priložnost prisostvovati na tem sprejemu.

Poudariti moram, da sem bil sam in vsi prisotni globoko impresionirani nad tekmovalnim duhom, dobrimi uspehi, družabnostjo in veliko skromnostjo naših kolesarjev.

In če pri vsem tem vemo, da naši kolesarji dosegajo vrhunške rezultate in sodijo v vrsto vrhunskih športnikov, je njihova skromnost, družabnost in obnašanje še pomembnejša in je lahko zgled za vse športnike naše socialistične samoupravne družbe.

Bil sem srečen in ponosen, da sem član kolektiva, čigar predstavniki športa so prav kolesarji.

Vsem kolesarjem želim še veliko dobrih rezultatov in želim, da bi šli po njihovi poti vsi delovni ljudje kot športniki ali proizvajalci.

Še enkrat jim želim ob tej priložnosti izreči vse priznanje in zazeleti vse najlepše in najboljše.

Dimitrije Vujašković

NAŠ PORTRET VIDA LONČAR

Dolgo časa sem že načrtoval razgovor s predsednico savske mladine Vido Lončar, vendar do tega razgovora nekako ni prišlo. Je že kaj prišlo vmes, tako da so me v našem uredništvu že kar grdo gledali, češ obljubiš, pa nič ni. Končno sva se z Vido Lončar zmenila za razgovor, ki naj bi bil brez olepšav, pristen. Pomenila sva se o marsičem in ko sva pogovor zaključila, sva ugotovila, da je bilo pravzaprav prijetno kramljati, četudi brez kavice, o problemih in uspehih naše mladinske organizacije.

»Koliko časa delaš v Savi in na katerem delovnem mestu,« je bilo moje prvo vprašanje.

»V Savi delam šest let, in sicer vseh šest let v tozdu Umetno usnje na delovnem mestu administrativnega referenta.«

»Naštev mi prosim mladinske in druge funkcije, ki jih trenutno opravljaš?«

»Svoje delo v mladinski organizaciji sem začela kot sekretar OO ZSMS Umetno usnje, in sicer sem to funkcijo opravljala eno mandatno obdobje. Potem sem prevzela predsedništvo mladinske organizacije v Umetnem usnju in ga vodila dve mandatni obdobji. Med tem časom sem bila predlagana za sprejem v ZK in postala njen član leta 1976. OO ZK v Umetnem usnju me je zadolžila za delo mladine. Moja sedaj najvažnejša funkcija je predsedništvo sveta konference ZSMS Sava Kranj ali na kratko sem predsednica savska mladine. Poleg tega sem še član zunanjih disciplinskih komisij v DOPlanika in Alpetour Škofja Loka.«

In kako najdeš čas za delo v vseh teh organizacijah in v organizaciji?

»Če si delo pravilno organiziraš in koordiniraš, za vse najdeš čas, čeprav je včasih malo težko uskladiti želje in delo. Včasih je manj prostega časa, no, pa kar gre.«

Nemalokrat se pojavi vprašanje, zakaj se pripadnice nežnega spola nerade vključujejo v delo samoupravnih organov in komisij, oziroma se izgovarjajo, da imajo premalo časa in da imajo druge obveznosti. Kaj bi lahko rekla na takšne izgovore?

»Po sebi je težko soditi. Sama imam te probleme kolikor toliko urejene. Vsekakor pa menim, da, če neko funkcijo prevzameš, jo moraš odgovorno opravljati. Tega sem se sama zavedala, ko sem prevzemala funkcije in tega naj bi

se zavedal vsakdo. Vem, da družina vzame veliko prostega časa, pa vendar, če si prosti čas od štirinajste ure naprej pravilno porazdeliš, kar gre. Seveda pa je to odvisno tudi, kako te doma ob takih priložnostih razumejo. Vseeno pa bi lahko ženske v samoupravnih organih aktivneje delale.«

Oba sva še mladince, pa tudi glavna tema najinega razgovora je delo mladinske organizacije v Savi, zato me zanima, kako bi na splošno ocenila delo savske mladine?

»Lahko rečem, da sem z delom mladine v Savi kar zadovoljna, čeprav so še stvari, ki me motijo. V glavnem so to problemi zaradi neaktivnosti nekaterih osnovnih organizacij.«

Na katerem področju mladinskega delovanja smo v tem času dosegli najboljše in najvidnejše rezultate?

»Zelo pozitivno je, da osnovne organizacije kot osnovne celice mladinskega delovanja ne delajo samo tistega, kar so si v začetku leta zapisale v akcijskem programu, ampak posežejo s svojim delovanjem na širša področja. Naštela bi samo nekaj večjih akcij, pri katerih smo bili zelo uspešni. Sodelovali smo skupaj s sindikatom in Zvezo komunistov pri razpravi o usmerjenem izobraževanju, o prehodu na ekonomske stanarine in stanovanjski problematiki in seveda sodelovali pri drugih akcijah, ki so bile za nas skupnega pomena. Mladina se ne zapira več v svoj ozek krog mladinskih problemov, ampak gre z njimi v sredino, kjer mladi delajo. Pozitivno je vsekakor tudi to, da se veliko osnovnih organizacij ne zanaša na pomoč sveta konference, da poskušajo delati samostojno in da o teh svojih akcijah obveščajo svet konference.«

Verjetno je še veliko stvari, ki bi jih bilo treba omeniti. Pa vendar sem impresioniran nad dvema

stvarema v času tvojega predsednikovanja. V tem času se je povečalo v delovni organizaciji po oddelkih število delovnih akcij, pa tudi odziv na te akcije je velik, druga stvar pa je udeležba mladih na seminarjih in prireditvah, ki jih je organizirala bodisi savska mladina ali pa OK ZSMS Kranj. Tu je čutiti premik. Letos je bilo veliko zanimanje tudi za odhod na mladinske delovne akcije in veliko Savčanov je bilo med njimi. Kako ti je, oziroma svetu konference vse to uspelo tako dobro izpeljati?

»Pri vsaki akciji, ki se pripravlja, moraš vedeti, kaj mlade zanima, kaj mlade vleče, obenem pa se moraš zavedati, da je to skupnega pomena ne samo za mlade, ampak za vse nas. Mogoče sem ravno pravo pot izbrala tudi z organizacijo mladinskega izleta, ki smo ga že nekaj let obljubljali. To je samo en primer, kako se da mlade za delo pridobiti, ne smemo pa seveda misliti, da mladi delajo samo takrat, ko jim nekaj damo, drugače pa ne.«

Nekako sem hotela te mlade ljudi spoznati, spoznati v prosti debati, brez kakršnegakoli pritiska, kajti nekateri mladi se ne znajo vključiti v družbo in sem jih hotela s pristnim tovariškim, osebnim stikom pritegniti k delu. Glede mladinskih delovnih akcij oziroma brigad pa mislim, da je bilo zanimanje že precej veliko in da je problem v tem, da raje premalo mladih odhaja na republiške in zvezne mladinske delovne akcije kot pa preveč.«

Povrniva se na delovne akcije v delovni organizaciji. Ugotovila sva, da je udeležba na teh akcijah precejšnja, kako pa gledajo na te akcije direktorji oziroma vodje tozdov.

Vsi vodje so se do sedaj aktivno vključevali, da bi delovne akcije čimbolje uspele. Pomagali so nam z nasveti, kaj in kje je potrebno kaj postoriti, predvsem tiste stvari, ki nas iz dneva v dan bodejo v oči, pa ni časa ali pa ljudi, ker pri izpeljavi delovnih akcij nismo šli dovolj široko in teh vodij nismo povabili na samo akcijo ter tako niso imeli priložnosti videti, kako delo poteka. Videli so samo rezultate tega dela. To je bila mogoče napaka pri izvedbi prejšnjih akcij, ki pa je ne bomo ponovili pri prihodnjih.«

Kaj meniš o mnenju nekaterih starejših sodelavcev, češ da mladi ne delamo toliko kot so oni sami v času njihovega mladinskega delovanja.

»Mislim, da ni res, da ne delamo toliko kot so oni. Spremenile so se predvsem raz-

mere in pogoji za delo in obenem mislim, da vsi starejši sodelavci ne mislijo tako. Kdor se spreminja skupaj s časom, v katerem živi in sprejema takšen način življenja kot je, tisti prav gotovo ne govore tako. Tisti pa, ki so ostali pri mnenjih, kot so jih imeli včasih, tisti pa nas predvsem obsojajo.«

Kako mladinska organizacija sodeluje z drugimi organizacijami v delovni organizaciji, oziroma kaj pričakujejo te organizacije od mladine in kaj pričakuje mladina od teh organizacij?

»Vedno trdim, da bi se morala mladina v še večji meri povezovati z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in da ima predvsem mladina za to možnost. Mladina je na vseh področjih prisotna, vsa področja, ki zadevajo ZK in sindikat, zadevajo tudi mladino. Vemo, da imamo po novem vse družbenopolitične organizacije usklajene programe in ravno tu naj bi se začelo to sodelovanje odražati. Vsekakor je mladina pri delu teh prisotna in če le hoče ima možnost sodelovati. Mogoče bi lahko še malo bolje sodelovali, kot smo dosedaj, pa pri tem ne najdemo tiste prave poti. Pograšam tudi, da bi osnovne organizacije ZK večkrat obravnavale probleme mladih. S tem ne mislim reči, da je mladina prepuščena sama sebi, vendar bi vse te organizacije z boljším sodelovanjem izpeljale določene akcije še boljše kot so jih sicer.«

Kako pa je z zastopanostjo mladih v samoupravnih organih in SIS?

»Po zadnjih podatkih je v njih 21 % mladih. Glede na število mladih v delovni organizaciji to ni ne vem kakšen problem. Govorim predvsem iz svoje sredine, in sicer so mladi zastopani v tozdu umetno usnje v vseh samoupravnih organih in SIS dokaj številčno. Mogoče pa je vseeno ta odstotek za celotno delovno organizacijo res malo prenizek. Tukaj pa bi se dalo pogovarjati še o drugih problemih, predvsem o delu delegatov. Pri mladini smo izpeljali anketo o delu teh mladinskih delegatov in ko smo naredili analizo ankete, smo si zadali nalogo, da moramo izboljšati predvsem sodelovanje delegatov s sredino, ki jo zastopajo in pa povratnost informacij. Prav tu nas čaka še obilo trdega dela. Ne smemo pa kriviti samo mlade delegate, ampak tudi nas same, ker od njih skoraj nikoli ne zahtevamo, vsaj tako je bilo dosedaj. V redkih sredinah se je zahtevalo od njih, da so poro-

čali na sejah mladine, kaj se je dogajalo na področju delegacij. Podoben primer je pri zastopanosti v samoupravnih organih, kjer je sicer zastopnost premajhna, če so mladinci že člani raznih organov in odborov, pa je njihova aktivnost pri delu le-teh premajhna.

Ustaviva se pri svetu konference, in sicer, kako delujejo komisije pri svetu konference oz. ali katera izmed komisij dela slabo?

»Ko sem bila predlagana in kasneje izvoljena za predsednika sveta konference, sem videla, da je v komisijah veliko novih obrazov in sem se za delo teh komisij kar nekako bala. V preteklosti smo bili vajeni, da so v teh komisijah delali mladi z daljšim stažem v mladinski organizaciji in ker se je nekaj teh obrazov zamenjalo, sem pričakovala, da komisije ne bodo tako samostojno delale kot sicer delajo. Sedaj se je pokazalo, da je bil ta strah odveč. Mislim, da smo lahko vsi skupaj zelo zadovoljni, kajti dobro delo komisij dosti razbremeni delo sveta konference, ki ga je v preteklosti moral seveda tudi opravljati. Čeprav je še malo zgodaj, pa bi te vseeno pobaral, kako svet konference oz. kadrovska komisija skrbita za nove kadre, ki naj bi v prihodnje prevzeli odgovornejše funkcije pri delu v mladinski organizaciji? »Mogoče je bil problem s kadri prisoten najbolj pri zadnjih volitvah v svet konference. Vemo, da nekateri mladi opravljajo določene funkcije že kar nekaj mandatov, da so včasih tega dela naveličani in bi radi delali na kakšnem drugem področju mladinskega delovanja. Zato se letos že sedaj pogovarjamo o tem, da v prihodnje ne bi prišlo do tega. Mislim, da je čas, da mlade seznanim tudi z novostjo, ki zadeva delovanje mladinske organizacije, in sicer bo imela svoje delovno obdobje mladina po novem od decembra do decembra in da bodo takšnemu delu mladine prirejeni tudi akcijski programi. Sicer pa menim in obljubljam, da bomo vse kadrovske spremembe uspešno rešili do prihodnje programske volilne konference, ki bo decembra 1980.«

Velika publiciteta je bila dana izpeljavi akcije Mladi delavec samoupravljačec. O tej akciji smo imeli možnost veliko prebrati v našem časopisu, zanima me pa, kako so to akcijo izpeljale druge mladinske organizacije v kranjskih delovnih organizacijah in se-

veda, če so rezultati te akcije kje vidni?

»Rezultati akcije so vsekakor pozitivni, ne zaradi tega, ker je akcija potekala, pač pa zato, ker je pokazala tiste najbolj pridne mlade delavce, za katere sicer ne slišimo. Sicer pa držijo besede najboljšega izmed dobrih mladih delavcev samoupravljalcev v Savi Miloša Čabarkapa, da kdor je dober, je vedno dober in mislim, da samo zaradi te akcije ni nihče postal dober delavec. Glede ostalih delovnih organizacij v SOZD Sava Kranj smo se o poteku te akcije pogovarjali na mladinskem koordinacijskem svetu v Beogradu in kot si lahko prebral, je Sava akcijo najbolj izpeljala. Pri izvedbi akcije je sodelovalo veliko več ljudi kot pri izvedbi kakršnekoli druge mladinske akcije, pa tudi posebno velikih problemov z izpeljavo nismo imeli. Na koordinacijskem svetu smo se dogovorili tudi o nekaterih spremembah okrog te akcije, ki bo potekala seveda tudi letos. Tako letos ocenjevanje delavcev ne bo vsak mesec, ampak vsaka dva meseca, kajti to je kar napomo, tako za vodje kot za mladince, posebno še tam, kjer osnovne organizacije štejejo 100 in več mladih. Želim, da bi akcija tokrat potekala še bolje, kot je potekala v prejšnjem letu. Kot mi je znano, v kranjskih delovnih organizacijah z izpeljavo te akcije niso nikamor prišli.

Letos smo nagradili samo Miloša, ker je bil najboljši v delovni organizaciji Sava in na nivoju SOZD. Ob tem smo morda premalo pozornosti posvetili tudi tistim, ki so bili le za malenkost slabši od Miloša. Letos smo za vse najboljše mlade delavce upravljalce organizirali izlet in to jim je bila nekako nagrada in stimulacija za v prihodnje. Sicer pa bomo prihodnje leto na dan samoupravljalcev razglasili rezultate te akcije, ki naj bi bila zaključena še lepše kot letos.«

Če se ozreva na širše delovanje mladine, potem bi te vprašal, kako sodelujejo posamezne OO ZSMS z ostalimi v SOZD oz. kako dela koordinacijski svet?

»Že samo izpeljava želje, da se ustanovi koordinacijski svet, je zelo pohvalna. Koordinacijski svet je edina povezava mladine v članicah. To je sicer žalostno, še bolj žalostno pa je, da se že tako poredkoma sklicanih skupnih sestankov, kjer se obravnavajo mnoge pomembne stvari za mlade v Rumi, Totri, Vulkanu, KTM in Savi ne udeležujejo vsi pred-

stavniki teh delovnih organizacij in seveda nastanejo težave pri uresničevanju. Velikokrat imamo probleme, da se zberemo skupaj.«

Prihodnje leto praznuje delovna organizacija Sava Kranj in seveda tudi mladina mnogo pomembnih obletnic, ki jih bomo svečano obeležili. Koliko se bo savska mladina vključila v to praznovanje?

»Prihodnje leto praznuje Sava 60-letnico obstoja in 30-letnico samoupravljanja. Vsi vemo, da je Sava delala prve korake na področju samoupravljanja in je celo prva v Sloveniji imela delavski svet. Ob tem se bo zvrstilo veliko proslav. Mladina ima načrtane 4 velike akcije, ki se bodo vrstile skozi celo leto. Prvo tako akcijo bo izvedla v mesecu aprilu, in sicer 1. aprila, ko praznujemo dan brigadirjev, bomo pripravili brigadirski večer z vsemi brigadirji od leta 1945 naprej. 25. maja bo prireditve ob 35-letnici savske mladine. Ob tej priložnosti bo izšla tudi brošura, ki bo zajemala delo savske mladine od njenih začetkov v letu 1945 pa do danes. Obenem pa bo ta proslava savska čestitka tov. Titu za njegov rojstni dan. Proslava bo občinskega oz. republiškega pomena in jo bomo organizirali skupaj z občinsko konferenco ZSMS Kranj. Predvsem pa bo nosilec proslave ob 25. maju savska mladina in bo tudi ves program tempiran na obletnico savske mladine. Na dan samoupravljalcev pa bo večja slovesnost, na kateri bomo razglasili tudi najboljšega mladega delavca samoupravljalca v Savi. Za 29. november pa pripravljamo kviz na temo Samoupravljanje v Savi od njenega začetka pa do danes. Na kvizu se bodo pomerile med seboj o poznavanju samoupravljanja v Savi vse osnovne organizacije temeljnih sredin. Ta kviz bo obenem zaključek proslav v Savi ob njenih jubilejih. Poleg vseh teh proslav pa se bo mladina vključila tudi v osrednjo proslavo ob 60-letnici obstoja podjetja. V zvezi z izdajo mladinske brošure in izvedbe proslav je bil osnovan poseben odbor, ki zdaj zbira material o delovanju mladine v Savi. Tega materiala je za nekatera obdobja mladinskega delovanja zelo veliko, za druga zelo malo, tako da imamo mladi pri zbiranju podatkov tudi težave.«

Govorila sva o marsičem, pa se zopet povrniva nazaj na problematiko osnovnih organizacij. S kakšnimi problemi se osnovne organizacije ZSM ukvarjajo in ali res obstaja

nezainteresiranost za delo v mladinski organizaciji?

»No, jaz besede nezainteresiranost ne priznam. Mislim, da je potrebno poiskati takšne stvari, ki mladino zanimajo, predvsem pa jih je treba navdušiti za delo v mladinski organizaciji. Mogoče so pri tem nekateri predsedniki osnovnih organizacij bolj spretni, drugo manj, ravno tako ne moremo govoriti o kakšni posebni problematiki delovanja osnovnih organizacij. Zelo pohvalno je, da se osnovne organizacije ne zanašajo samo na pomoč sveta konference, ampak delajo dosti samostojno. Seveda pa bi lahko osnovne organizacije naredile še več kot sicer naredijo. Ne morem reči, da v osnovnih organizacijah ni problemov. Ti vsekakor so. Mi smo si izbrali posebno pot reševanja, in sicer smo pripravili posvet predsedstva na Joštu, kjer so bili vsi predsedniki oz. v večini prisotni na tem posvetu, kjer so mladi poročali o delu osnovnih organizacij in skupno razreševali nastale probleme, predvsem z izmenjavo izkušenj. V večini primerov smo bili na tem posvetu s poročilom osnovnih organizacij o njihovem delu zadovoljni, mogoče so bile malo bolj problematične 4 organizacije. Zdaj smo se s temi predsedniki sestali in tako probleme rešili. Večji problem pri delu osnovnih organizacij je vsekakor troizmensko delo, in sicer ena izmena odhaja, druga pa prihaja in se zato mladi težko zberejo skupaj. Vezani so na prevoze in to je težko uskladiti.«

In za konec najinega razgovora še zadnje vprašanje, kakšne naloge poleg zgoraj naštetih nalog čakajo še mlade v Savi v prihodnje?

»Če pogledamo obdobje do meseca decembra letošnjega leta, potem nas čaka izpeljava mladinske programske konference, pripravljamo seminar, na katerem naj bi vse osnovne organizacije in komisije podale svoja poročila za to leto in jim predložile nove programe za prihodnje.«

Jože Vratarič

ZAPISALI SMO V KTM

Že lep čas je minil od zadnjega zapisa o delu in življenju v delovni organizaciji KTM — PROTEKTOR, zato smo se odločili, da pripravimo širši zapis o vseh pomembnih dogodkih, težavah in uspehih, s katerimi se srečujejo v tej naši DO.

V razgovoru so sodelovali vodja kadrovske službe tov. Andrej Blažko, vodja službe kontrole kakovosti tov. Pavle Pleteršek in predsednik sindikalne konference tov. Lado Pevc. Tov. Radomir Pleterski pa je pripravil širši zapis o poteku in pomembnih odločitvah na zadnji seji sindikalne konference.

Moje prvo vprašanje je bilo namenjeno tov. Andreju Blažku.

Kako ocenjujete sodelovanje na nivoju SOZD Sava?

Ocen o sodelovanju je veliko, nekatere so prav enostranske in ugotavljajo, da ni pravih rezultatov. Vendar pa sam ugotavljam, da je sodelovanje na ravni posameznika, odgovornega sodelavca, ki išče strokovno pomoč, nasvet ali kakšno drugo obliko sodelovanja, zelo uspešno. Še vedno sem naletel na sodelovanje. Žal pa to ne morem trditi za planirano, konkretno sodelovanje, ker to še ni zaživel.

Tudi samoupravni sporazum o združevanju DO v SOZD je postavljen zelo splošno, tako, da po eni strani pušča odprta vsa vrata, po drugi strani pa je sodelovanje v veliki meri odvisno od pripravljenosti in seveda potreb. V večini primerov pa je sodelovanje odvisno od samoiniciative posameznika.

Veliko pa sodelujemo na tehnološkem področju. Za nadaljnje poglobljeno sodelovanje bomo morali storiti še veliko. Zastaviti si moramo jasne cilje na vseh področjih, dogovarjati se moramo konkretno s predloženimi programi. S Savčani pa se je lahko sporazumevati, vedno so pripravljeni pomagati, zato bomo z dobrim programom za sodelovanje lahko veliko storili.

Kaj pa sodelovanje z ostalimi DO v okviru SOZD?

Svoj čas smo zelo dobro sodelovali z DO Sava, predvsem na kadrovskem področju, saj je bila želja vseh, da prav na tem področju naredimo največ. Zelo uspešni so bili kolegijski posveti kadrovskih delavcev, ki pa jih že nekaj časa ni bilo. Včasih pa bi nam vsem koristila izmenjava izkušenj na področju uresničevanja kadrovske politike. Zelo uspešno pa sodelujemo z DO Totra, se veliko dogovarjamo in velikokrat zavzamemo enotno stališče.

Vse omenjene oblike pa moramo razvijati, ne pa dovoliti, da bi odmrle.

Če sedaj začnemo pogovor o gospodarskem uspehu v letošnjem letu, boste kot pred-

stavniki KS najbrž spregovorili o kadrovski politiki?

S stališča kadrovske službe res nimamo direktnega vpliva na poslovanje, imamo pa indirektnega. Tako vplivamo pri kadrovanju in pri urejanju samoupravnih odnosov, po drugi strani pa poslovanje na našo funkcijo vpliva v obratni smeri, ko poslušamo dobro, problemov ni, tisti, ki ustvarjajo probleme, pa so izločeni iz sredin, v katerih delajo. Ljudje jih izločijo sami. Takrat, ko zaškriplje, pa je tudi »provokator« dobrodošel.

Do takšnega stanja pa smo prišli prav v letošnjem letu, imeli smo precejšnje probleme. Posredovala je tudi občinska družbenopolitična struktura, ki se je v popolnosti seznanila z našo problematiko.

Zakaj je pravzaprav šlo?

TOZD Protektiranje se je znašel pred resnim problemom, ustvaril je izgubo, ki je znašala 3500000 din. Vse to je med sodelavci ustvarilo slabo vzdušje, pojavilo se je iskanje grešnikov, zahteve po rigoroznih ukrepih.

Čeprav je bilo bistvo problema v neustreznih organizaciji, slabi kvaliteti izdelkov, slabih delovnih pogojih itd., so nekatere strukture iskale krivca v posameznikih, kar je bilo napačno in škodljivo.

Organizacijska shema ni ustrezala. Še pred dvema leti je bilo v skupnih službah več ljudi

kot v vseh treh tozdih skupaj. Danes pa je to razmerje že skoraj 2:1 v korist tozdov. To pa zato, ker v tozde vključujemo vse tiste sodelavce, ki delajo samo za en tozd, torej ne opravljajo del skupnega pomena. Tako so ti delavci dejansko vključeni v proces pridobivanja in delitve dohodka in tako odpade izgovor, da službe niso naredile svojega, saj mora sedaj tozd narediti svoje.

Zelo rigorozno smo pristopili tudi k analizi kadra in se začeli pogovarjati o tistem delu delavcev, ki so bili preveč. Izvršeni so bili različni ukrepi, tako nam je dejansko uspelo zmanjšati število zaposlenih za 40 delavcev.

Ko se je izkazalo, da tozd Protektiranje ustvarja izgubo, delavci tega niso verjeli. Zahtevali so, da vse preveri tudi SDK. Ta je ugotovila, da je bilo prikazano stanje pravilno.

Vse to pa nam je povedalo, da je šlo pravzaprav za iskanje krivca tam, kjer izgube ni bilo.

In kako je v tozdih danes?

Tozdi se otepajo vsak svojih težav. Tozd Protektiranje je zašel v težave s prehodom pri obnavljanju diagonalne pnevmatike na radialno. V prvi vrsti je zelo padla kvaliteta, ki pa je

danes že na zavidljivi ravni. Dosegamo kvaliteto, ki jo do danes še nismo.

Težave so nastopile tudi pri zbiranju karkas. Veliko odkupno prodajnih enot je bilo nerenabilnih, zato smo morali nekatere zapreti. Zaprli smo že 6 odkupno-prodajnih enot.

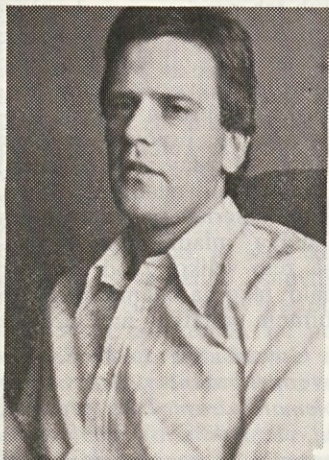
Odločili smo se tudi za preusmeritev na obdelavo slovenskega področja in severnega dela Hrvaške. Tako bomo bolj intenzivno obdelovali manjši prostor in prepričani smo, da bodo tudi rezultati boljši.

Zakaj takšen ukrep?

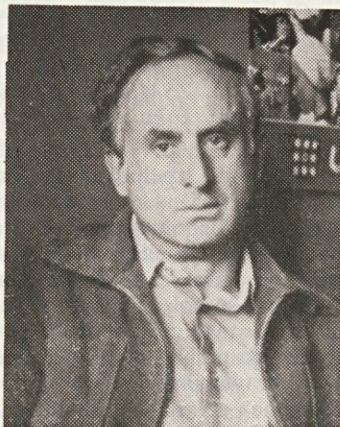
Predvsem smo ugotovili, da smo se zaleteli. Zahteva komercialni službi: dajte nam karkase, je postavila službo pred dejstvo, da mora odpreti odkupno prodajne enote, tam kjer so pričakovali dobre rezultate. Ta korak je res zagotovil kvantiteto, vendar smo se že v naslednjem trenutku znašli v vlogi jugoslovanskega »smetarja«. Odpadna guma, te je 200000 ton, predstavlja naš velik problem.

Deležni smo javne kritike v sredstvih javnega obveščanja, krajevna skupnost nas je že nekajkrat pošteno kritizirala.

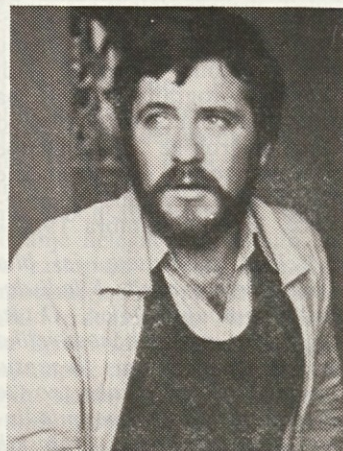
(Nadaljevanje na 8. strani)

Andrej Blažko

Pavle Pleteršek

Lado Pevc

TEŽAVE IN NAPORI

V drugi polovici septembra so se zaradi problemov, ki so nastali v DO Kemična tovarna Moste-Protektor, sestali na razširjeni seji sindikalne konference predsednik Ob SZS, tov. Andrija Vlahovič, sedretar Ob SZS, tov. Marjana Šturbelj, direktor SOZD SAVA, tov. Filip Majcen, direktor DO, Marjan Perpar, vsi vodje TOZD, vodje služb, predstavniki DPO in člani konference.

Dnevni red ni bil obširen, saj je vseboval samo dve točki dnevnega reda. Vendar pa je bila zato prva točka dnevnega reda toliko važnejša in aktualna, saj je obravnavala problematiko DO in TOZD, planiranje, delovanje OOZS in izdelavo planskih dokumentov.

Naša DO se v letošnjem letu ubada s precejšnjimi težavami. TOZD Protektiranje je v prvem tromesečju izkazal 354 milijonov izgube, kar je bil pravi šok za delavce tega kolektiva. S takim negativnim rezultatom niso računali, niti niso verjeli, da je taka izguba mogoča, kljub temu, da so delali samo 50 odstotno. Zato so se na zboru delavcev dogovorili, da preveri njihov zaključiti račun SDK. SDK pa je lahko samo potrdila izračun naše FRS. Takoj, ko je bila ugotovljena izguba, so se medsebojni odnosi med TOZD Protektiranje in DSSS poslabšali. Prišel se je lov na čarovnice, namesto da bi ob nastalem problemu še trdneje poprijeli za delo in zagrizli v problem, kakor je dejal tov. Majcen. Seveda pa so se zaradi izkazanega nezaupanja FRS tudi v tej službi odnosi skalili.

Jasno je bilo, da je v TOZD Protektiranje nujno potreben sanacijski program. Morali bi realno oceniti vzroke izgube in predvidevati bi morali realne možnosti TOZD, da sanira izgubo prvega tromesečja. Vzroki izgube so se pokazali v velikih stroških odkupa karkas (obrabljenih avtoplaščev), v slabi kakovosti karkas in protektiranih avtoplaščev in v nedoseganju planov. Glede na te vzroke se je potem gradil sanacijski program. Vse odkupno prodajne enote, ki niso pozitivno

poslovale, so ukinili. V proizvodnji so popravili kvaliteto in sicer iz 60 na preko 90 odstotkov. Komerciali je uspelo nabaviti dovolj karkas, tako, da zdaj plan celo presegajo. Najvažnejše pa je, da so se z določenimi kadrovskimi premiki dosigli boljši medsebojni odnosi in da so vsi delavci maksimalno pripravljeni pomagati, da se pokrije izguba TOZD Protektiranje. Dokaz za to je tudi že to, da so se na zboru delavcev TOZD Protektiranje dogovorili, da bodo delali vse proste sobote do konca leta, čeprav tega sanacijski program ne predvideva.

Taka angažiranost pa mora pokazati rezultate in ti so že vidni. Ob koncu leta bo TOZD Protektiranje saniral okoli 250 milijonov, ostalo izgubo pa bo kril iz rezervnega sklada. Prihodnje leto pa bi moral izkazati že ostanek dohodka.

V nič kaj zavirljivem položaju se od konca poletja pa vse do sedaj nahaja TOZD Al-sulfat. To je edini TOZD naše DO, ki izvažajo in to za preko milijon dolarjev na leto na zahodno tržišče, pa tudi v Ekvador in na Poljsko. Problem je v tem, ker ne dobi osnovnih surovin: Al-hidrata iz Kidričevega in žveplene kisline iz cinkarne Celje. Zaradi tega so morali večkrat ustaviti stroje. Takega izpada pa nikakor ni moč nadomestiti, zato ne morejo redno izvažati. Tako trpi nabava uvoženih surovin za TOZD GTI in TOZD Protektiranje. Te probleme pa bo potrebno reševati s samoupravnim sporazumevanjem med dobavitelji, proizvajalci in potrošniki.

V uvodnih besedah je tov. Vlahovič omenil, da je naša DO premalo povezana s SOZD Sava. Res je, da bi bila lahko povezanost še boljša, vendar pa smo tudi do sedaj dobro sodelovali, kar dokazuje nabava UHF lenije za TOZD GTI in pred leti rekonstrukcija v TOZD Al-sulfat, ter medsebojna dohodkovna povezanost.

Kljub vsemu pa lahko iz besed tov. Majcna razberemo, da je naša DO ena boljših v SOZD, saj je za leto 1978 ostalo 10 odstotkov ostanka dohodka, kar ni uspelo nobeni DO v SOZD.

Več o razvojnih in investicijskih programih je prisotne seznanil tov. Perpar. Orisal je smer razvoja naše DO oz. posameznih TOZD. Perspektiva je samov modernizaciji in uvajanju novih tehnologij. Tako bo moral TOZD Protektiranje v svoje srednjeročne programe zajeti hladno protektiranje in povečati proizvodnjo tovornih avtomobilskih plaščev, proizvodnjo potniških avtomobilskih plaščev pa glede na stanje na tržišču celo zmanjševati. TOZD Al-sulfat bo moral modernizirati obstoječo tehnologijo, TOZD GTI pa že pripravlja UHF linijo in treba bo modernizirati obstoječe obrate.

O pripravi planskih dokumentov za prihodnjo srednjeročno obdobje pa je tov. Dobnik povedal, da so delavski sveti TOZD že meseca marca sprejeli sklepe za pripravo le-teh. Ker pa je bil analitskoplanski oddelek oblikovan šele poleti, se bo priprava oz. razprava zavlekla malo preko roka.

Seveda pa morajo ti srednjeročni programi pokazati jasno perspektivo DO, kakor tudi povezanost le-te v SOZD in širši prostor. V nadaljevanju je tov. Pevc omenil nizke osebne dohodke naših delavcev. To je vzrok, ko ti zapuščajo našo DO in s tem nastajajo kadrovski problemi. Tov. Rogelj je s strokovne plati razložil, da OD v prvih osmih mesecih leta 1979 glede na december 1978 celo padajo, v TOZD Al-sulfat celo za 7 odstotkov. Zato je posredoval predlog strokovnega kolegija, da se planska vrednost točke poveča za 7 odstotka. S tem pa bi celoletno maso za OD presegli samo za 2,5 odstotka. Povečanje OD bi bilo samo za zadnje četrtletje. Tov. Vlahovič je poudaril, da se mora sindikat truditi in podpirati rast OD, vendar pa samo v skladu z večjo produktivnostjo in rezultati poslovanja. Dejal je,

da mora vsaka TOZD oz. DO »pomesti pred svojim pragom« in poiskati ustrezne organizacijske in tehnološke rešitve v dani gospodarski situaciji, saj bo lahko le na ta način pozitivno poslovala. Treba pa se je tudi samoupravno povezovati in čim realneje pripraviti planske dokumente za prihodnje srednjeročno obdobje. V pomoč TOZD Protektiranje pa je Izvršni svet skupščine občine Moste-Polje imenoval komisijo, katere naloga bo proučiti problematiko TOZD Protektiranje oz. DO in poiskati ustrezne rešitve, vendar pa sedaj, po obširni razpravi o problemih in o naših naporih o odpravi le teh, lahko optimistično gleda na razvoj DO. Delo OO ZS pa je ocenil kot pozitivno. Predsednica IO OOZS, tov. Pekoljeva, in vodja TOZD Al-sulfat, tov. Černic, sta omenila članek v Ljubljanskem dnevniku 25. 8. 1979, v katerem novinar-ka popačeno, lahko bi rekli zlonamerno prikazuje samoupravne odnose v DO. Nepoznavanje problematike, ki jo obravnava, saj omenjena novinar-ka ni bila nikdar prisotna na kakšni seji samoupravnih organov v DO, so bili vzrok neobjektivnega prikazovanja, kar je v kolektivu vzbudilo revolt in nezadovoljstvo. Tov. Vlahovič se je strinjal za oceno članka. Omenil je, da je novinar-ka prisostvovala seji Ob SZS in si napačno interpretirala zaključke seje. Pripeljati jo je želel na današnjo sejo, vendar ni prišel v stik z njo. Tudi tak članek nas mora vzpodbuditi k čimboljšemu delu in pravilno pokazati rezultate takega dela javnosti. Na koncu je vse prisotne referat za vojaške zadeve, tov. Jovanovič, seznanil z aktivnostjo v akciji NNNP in z načrtom zaključne vaje.

O izvedbi te vaje in rezultatih pa kdaj drugič.

Radivoj Pleterski

TOTRA OBISKALA SEJEM ITMA

V dneh od 2. — 6. 10. 1979 smo predstavniki »TOTRE« obiskali sejem ITMA 1979 — mednarodni sejem tekstilnih strojev — v Hannoveru.

Na ogled smo odšli v naslednji zasedbi — vodja tehnične službe, vodja tozda Pozamenterijski izdelki, obratovodja tozda Pozamenterijski izdelki, tehnolog vzdrževanja in razvojni tehnolog.

Namen ogleda sejma je bil predvsem naslednji:

— ugotoviti možnosti nabave najprimernejšega malega barvarskega aparata za barvanje malih vzorčnih partij,

— raziskati možnosti nabave najustrežnejših tkalnih strojev za trakove, vrvice in elastiko,

— najti najprimernejšega proizvajalca strojev za odvijanje, merjenje, rezanje in navijanje perilne vrvi,

— pregledati kakšne možnosti obstajajo za nabavo apretirnega stroja za elastiko,

— skratka, temeljito pregledati čim več tistega, kar eden največjih svetovnih sej-

mov s področja tekstilne opreme nudi in eventuelno najti stroj ali napravo, ki bi nam lahko dobro koristila.

Sejem smo si ogledovali pet dni. Za tako velik obseg in različna področja, ki jih pokriva, smo imeli mnogo dela, da smo si ogledali vse, kar nas je zanimalo.

V veliko pomoč nam je bila dobra organizacija sejma.

Ponudba najrazličnejših strojev s številnih področij tekstilnih strok je bila ogromna. Videli smo stroje, ki smo jih opazili v nekaterih modernih tovarnah v Jugoslaviji, pa tudi take, ki jih naše tekstilne tovarne še ne uporabljajo.

Vsa ta množica modernih priprav za proizvodnjo tekstila daje misliti. Človek se vpraša, kakšen bo napredek v naslednjih letih, recimo tja do leta 2000.

Kdor želi danes investirati v proizvodnjo tekstilnih strojev, mora upoštevati možnosti razvoja vsaj do leta 2000 in si postaviti najrazličnejša vprašanja, n. pr.:

— kdaj se bodo temeljna načela tekstilne proizvodnje spremenila,

— ali je treba upoštevati nove oblačilne poglede,

— ali bo vpliv mode vedno tako pomemben,

— možnost ukinitve vlaknatih tkanin, ki so nam danes nepogrešljive in ki jih lahko do konca tega stoletja nadomestijo popolnoma novi materiali in netkane tekstilije,

— vprašanja energije in zakonskih predpisov, kakšen razvoj predvidevajo,

— vpliv proizvodnih postopkov in izdelave strojev na razvoj tekstilne proizvodnje itd.

Pomislimo samo na razvoj tekstilne proizvodnje v zadnjih nekaj stoletjih, ko je prešla proizvodnja od čiste ročne v visoko avtomatizirano obliko. Tekstilni strokovnjaki Zahoda menijo, da bodo kljub temu predvidenemu razvoju tekstilni stroji, ki so danes tehnološko najbolj izpopolnjeni, tudi leta 2000 še vedno proizvajali tkanine.

Pot od ideje do tehnično industrijske realizacije zahteva mnogo časa. V preteklosti so nekateri veliki koraki tehničnega napredka zahtevali nekaj desetletij. To se v prihodnosti ne bo bistveno spremenilo oz. skrajšalo, upoštevajoč vsaj tri dejavnike v tem procesu: proizvajalce tekstilnih strojev, uporabnike strojev in kupce tekstila. V proizvodnji strojev bodo imeli velik vpliv predvsem uporaba novih materialov in avtomatizacija, kar bo zahtevalo velike investicije.

Draga investicija pa zopet pomeni potrditev tega relativno počasnega razvoja, kajti, čim večja je investicija, tem daljšo življenjsko dobo zahteva.

V »TOTRI« ne moremo govoriti o takšnih velikih investicijah, čeprav bodo za vas nekatere velike, če ne prej pa slej! Kljub temu pa je treba upoštevati ugotovitve, ki smo jih prinesli s seboj. Nekaj manjših novosti, ki smo jih videli, bi nam izboljšalo proizvodnjo z dokaj majhnimi vlaganji. Seveda bo treba ugotoviti razmerje med stroškom za izboljšavo in rezultatom.

Obiskali smo več firm — proizvajalcev in zastopnikov tekstilnih strojev in opreme, ki je zanimiva za naše področje.

Sejem je bil zelo obširen in je zajemal vsa področja od predelave vlaken do končnih izdelkov: predenje, previjanje, navijanje, tkanje, pletenje, posebej pletenje in tkanje trakov, vrvi in elastike, bar-

vanje, tiskanje, apretiranje, likanje oz. oblikovanje pleten in konfekcije, šivanje, vezenje, vlaženje prostorov, interni transport, adjustiranje in poseben oddelek najrazličnejših laboratorijskih pripomočkov, merilcev itd. Omenim naj le nekaj zanimivosti.

Firma HERZOG, katere odjemalec je tudi »TOTRA«, nas je seznanila z novim HP-71 pletilnim strojem, ki ima močnejšo konstrukcijo ogrodja klepeljnov, enostavnejše napenjanje niti in zaskočko na zgornjem delu klepeljna.

Izbira barvarskega aparata bo zaradi raznovrstnih in zanimivih ponudb zelo težka, predvsem bo potrebno prilagoditi kapaciteto in način barvanja našim zahtevam. Aparate nudijo svetovno znani proizvajalci: Henriksen, Then, Mathis, Obermaier in Benz.

Italijanska firma SIMA je razstavljala zanimivo konstrukcijo avtomata za merjenje in navijanje perilne vrvi s šestimi navijalnimi delovnimi mesti. Povedali so nam, da je možno nabaviti tudi avtomat z več ali manj navijalnimi mesti. Ponudbo z vsemi podatki o hitrosti, kapacitetah in gabaritnih merah pa nam bodo poslali naknadno.

Firma BONAS nam je obširno razkazala svoj program tkalnih strojev vseh izvedb in različnih konstrukcij za tkanje elastike in trakov. Za takšno investicijo bo treba pripraviti projekt vnaprej in ga vključiti v srednjeročni načrt.

Predstavniki firme STEEGER so med ostalimi zanimivimi pletilnimi stroji za vrvi različnih Ø predstavili tudi posebno zanimivo konstrukcijo pletilnega stroja za vrvi za tehnične namene iz azbesta, PTFE-svile, sintetičnih vlaken, čistih grafitnih vlaken, bombaža in konoplje. Stroj izdeluje vrvi v petih variantah: 2, 3, 4 diagonalni, okrogli in spiralni.

Za vzdrževanje primerne vlažnosti zraka, tako za potrebe proizvodnje, kot za primerne pogoje delavcev, smo si ogledali vlažilce zraka proizvajalca HYGROMATIK. Deluje na principu centrifugalnega vlaženja, ki tako rekoč ne potrebuje vzdrževanja. Vlažilec ima vgrajeno napravo za avtomatično regulacijo relativne vlažnosti od 20—80 %, preciznost regulacije 4 %. Proizvajajo dve velikosti omenjenih vlažilcev.

Podobne vlažilce je razstavljala tudi firma DEFENSOR AG.

Predstavniki firme KRANZ, ki so dobavitelji naših barvskih aparatov, so nas

ZAPISALI SMO V KTM

(Nadaljevanje z 8. strani)

In kaj boste s to veliko količino gume?

Že dalj časa iščemo povezavo z družbo, ki mora doumeti, da smo pravzaprav dvojno koristni, kot predelovalec sekundarnih surovin in kot očiščevalec okolja. Že ti dve komponenti bi morale zadostovati, da bi nas uvrstili v prednostno panogo. Po drugi strani pa naša dejavnost ni toliko kumulativna, da bi lahko sami načrtovali, ne vem kakšen razvoj.

Iščemo pa tudi partnerja, s katerim bi bili kos tej problematiki.

Kakšna pa je proizvodnja v tozd Protektiranje?

Danes tozd Protektiranje dnevno izdela, po načrtu, 95 tovornih avtomobilskih plaščev in 220 osebnih avtomobilskih plaščev. V zadnjem času pa je narasla tudi kvaliteta, dnevno imamo maksimalno 3 odstotke izmeta. Delavci se zavedajo, da bodo z dobrim delom in z medsebojnim razumevanjem ustvarili tisto, kar so si žadali in tisto, kar družba od njih pričakuje.

Kaj pa prodaja?

Po podatkih prodajne službe prodamo vse še »tople« plašče. V prejšnjem mesecu je

bila realizacija 157 odstotka. Prodali smo kompletno proizvodnjo plus stare zaloge.

Kako je z opremo tozda Protektiranje?

Oprema je precej dotrajana, zelo pogoste so bile okvare, predvsem na ključnih točkah, kot je brusilni stroj, konfekcijski stroj.

Z nabavo novega Compact stroja pa smo po začetnih težavah, kar uspešno vključili tudi ta stroj z normalno proizvodnjo. Načrtujemo pa nabavo strojev za hladno protektiranje, ki predstavljajo novost pri razvoju protektiranja v svetu.

Danes lahko o DO KTM Protektor rečemo, da je to zdrav kolektiv, da se vsi zavedajo, da bodo le z visoko zavestjo in pravilnim odnosom uspeli prebroditi težave, v katere so zašli zaradi objektivnih pa tudi subjektivnih vzrokov.

Stanje, tako v proizvodnji, kot tudi v medsebojnih odnosih, je iz dneva v dan boljše in vsi pričakujejo, da bodo tudi letošnje poslovno leto uspešno zaključili.

K temu zapisu sodi tudi zapis o temeljnih organizacijah tehnični izdelki in Al — sulfat, ki pa ga bomo objavili v naslednji številki. L. M.

NAPOTKI ZA IZRAČUN PODNEGA OGREVANJA

Čeprav smo v eni izmed zadnjih števil našega glasila govorili na splošno o podnem ogrevanju in njegovih lastnostih, pa bi za osvežitev spomina oz. za vse tiste bralce, ki niso prebrali prvega članka na kratko ponovili nekatere značilnosti podnega ogrevanja kot sistema, potem pa se lotili napotkov za izračun.

Že samo ime podno ogrevanje pove, da je grelna telo ali ogrevalo pod v prostoru. Toplota od vira do poda prinese voda, ki se pretaka po ceveh, položenih na podno konstrukcijo in zalitih z cementnim estrihom (betonom), preko katerega se segreva zrak v prostoru. Temperatura vode v ceveh ne sme preseči 55 stop. Celzija zaradi napetosti v podni konstrukciji, pa tudi zaradi pregrevanja poda kot ogrevala. Temperatura podne površine ne sme biti višja od 29 stop. Celzija v prostorih, kjer se ljudje zadržujejo dalj časa. Za razliko od radiatorskega ogrevanja je podno ogrevanje nizko temperaturni sistem, ki nudi popolno udobnost v prostoru:

— enakomerno razporeditev temperature

opozorili na novo konstrukcijo nikelink, na katere navijamo mehko križno navito prejo za v barvarski aparat. Prednost pred tistimi, na katerih barvamo sedaj, je v tem, da na nosilce barvarskega aparata lahko naložimo večje število križnih navitkov brez vmesnih krožnikov in s tem v obstoječih aparatih povečamo kapaciteto partije. Dobili smo naslov proizvajalcev v ZDA in en takšen primer nikelinke, da bi poizkusili če je možno previjanje na naših previjalnih strojih.

Ogledali smo si še razne druge stroje, ki jih trenutno ne bi mogli vključiti v naš proizvodni program. Zbrali smo precej razpoložljive dokumentacije in naslove proizvajalcev, ki bi nam utegnili priti prav pri uvajanju novih proizvodov.

Vsekakor lahko sklenemo ta zapis z mnenjem, da je bil obisk sejma kratkoročno kot srednjeročno zelo koristen in z upanjem, da bomo vsaj nekatere ugotovitve znali in mogli uporabiti v naši proizvodnji.

Ljubljana, 16. 10. 1979

Marija Kham-Frangež,
dipl. ing.

— brez posledic za udobnost je lahko temperatura zraka v prostoru nižja za 1 do 2 stop. Celzije kot pri radiator-skem ogrevanju, ker imamo noge v področju višjih temperatur v prostoru (glej diagram temperaturnih profilov, sl. 1)

— zrak v prostoru ni suh, ker se ne tvorijo prašna kondenzacijska jedra

— ni gibanja zraka oz. »prepiha«, ker ni velikih temperaturnih razlik (enakomerno ogrevanje prostora)

— ob ustrezni regulaciji lahko uporabljamo povratno vodo iz klasičnih grelnih sistemov

— možna je uporaba drugih virov toplote kot so toplotna črpalka ali sončna energija (kolektorji)

— prihranek toplote energije v celoti je do 30 % ob koriščenju toplote pri nižji temperaturi

— lahko samostojno ogrevamo stanovanjske objekte, bazene in površine okoli njih, vhode v hiše in garaže, tople grede, hleve, itd.

Predpogoj za vgradnjo podnega ogrevanja kot samostojnega sistema je predvsem zelo dobra toplotna izolacija zgradbe. Koeficient toplotne prehodnosti »k« ne sme biti večji od 0,6 kcal/h m²K.

IZRAČUN TROPLOTNIH IZGUB

Za vgradnjo podnega ogrevanja, enako kot za druge sisteme, moramo pravilno in točno izračunati toplotne izgube oz. izvesti transmissijski izračun po ustreznih standardih (DIN 4701, JUS v pripravi). Pri tem moramo imeti naslednje podatke: konstrukcijske, klimatske, o izolaciji in legi objekta, način in vrsto ogrevanja, vpliv vetra, itd. Pri izračunu toplotnih izgub ne upoštevamo izgubo skozi pod niti neupoštevamo dodatka zaradi prekinitve ogrevanja. Podno ogrevanje je namreč sistem, ki je zelo vztrajen in ni priporočljivo prekinjati ogrevanje, sicer dela zelo neekonomično. Ko smo tako izračunali izgube, pristopimo k izračunu potrebne ogrevalne površine

$$A = \frac{Q}{(t_p - t_{zr})} \text{ m}^2 \text{ kjer je}$$

Q W (kcal/h) toplotne izgube (potrebna toplota)
α = 11,5 do 14,0 W/m²K (10 do 12 kcal/m²/h°C) toplotna pre-

stopnost (konvekcija in sevanje)

t_p = 29°C temperatura poda

t_{zr} = 20°C temperatura zraka v prostoru

Nato toplotne izgube Q delimo s površino poda A, da dobimo specifično toplotno moč q_{sp}.

$$q_{sp} = \frac{Q}{A} \text{ W/m}^2 (\text{kcal/m}^2 \text{ h})$$

katere mora dati vsaki kv. m površine poda, da pokrije potrebe po toploti. To je istočasno že kontrola ali s sistemom podnega ogrevanja lahko pokrijemo potrebe po toploti v posameznih prostorih

$$q_{sp \max} = 105 \text{ W m}^{-2} (90 \text{ kcal h}^{-1} \text{ m}^{-2})$$

Kot zadnje lahko izračunamo temperature površine poda posameznih prostorov glede na notranjo temperaturo zraka po enačbi:

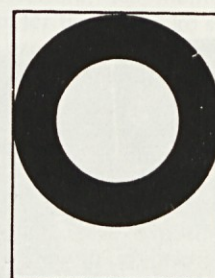
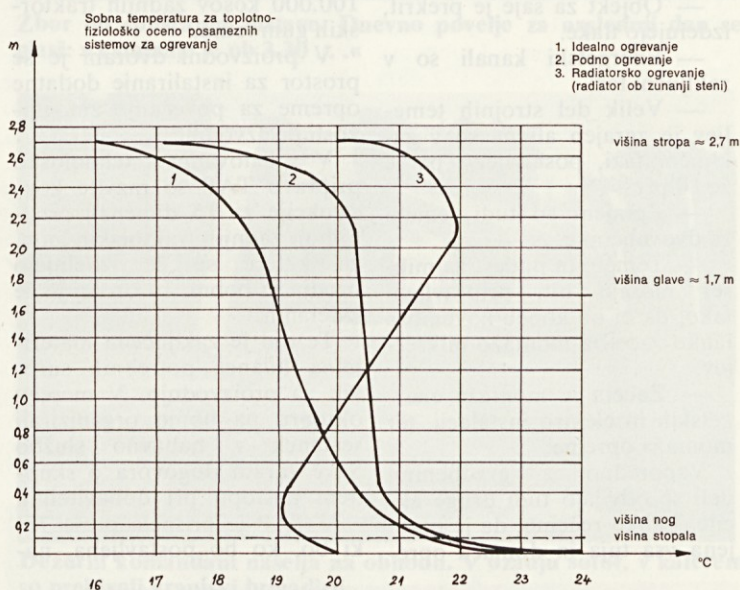
$$t_p = \frac{q_{sp}}{\alpha} + t_{zr} \text{ } ^\circ\text{C}$$

To kar smo računali velja le splošno, ker nimamo nobene-

ga zagotovila, da z nekim poljubnim sistemom podnega ogrevanja dosežemo izračunane vrednosti za toplotno moč qsp in temperaturo površine poda t_p ter zadovoljimo vse potrebe po toploti. V primeru, da so izračunane vrednosti za qsp in t_p večje od dovoljenih, je treba računati na kombinacijo podnega in nekega drugega sistema ogrevanja za pokrivanje potreb po toploti pri ekstremno nizkih zunanjih temperaturah (minimalna zunanja proračunska temperatura). Če pa so izračunane vrednosti qsp in t_p za vsak posamezni prostor v dovoljenih mejah, lahko pristopimo k izračunu podnega ogrevanja oz. naslednjih parametrov:

- specifično toplotno moč qsp
- temperaturo površine poda t_p
- temperaturo vstopne vode t_v
- temperaturo povratne vode t_{vp}
- količino pretočne vode m
- potrebno dolžino cevi l
- tlačne izgube Δp

Potek in primer izračuna bo v nadaljevanju v prihodnji številki.

totra totra totra

KAJ JE NOVEGA PRI GRADNJI TOVARNE POLJEDELSKE PNEVMATIKE V RUMI

Gradnja tovarne poljedelske pnevmatike poteka zelo intenzivno. Na mestu, kjer je bila pred skoraj letom gola ravan, je danes urbanistično urejena industrijska celota, z že skoraj zgrajenimi objekti tovarne poljedelske pnevmatike. Celotna pokrita površina znaša približno 21.000 kv. m; glavni objekt je proizvodna dvorana z aneksom, ki je dolga 300 m in široka 41 m.

Ko v tem trenutku ugotavljamo, kaj je storjenega na posameznih objektih, lahko ugotovimo naslednje:

— Do konca novembra bodo vsi objekti pod streho, zaključena pa bo tudi vsa hidroizolacijska zaščita.

— Kotlarna je zgrajena, pričakujemo začetek montaže kotlov.

— Skladišče gotovih izdelkov je v fazi montaže elektro inštalacij.

— Objekt za saje je prekrit, izdelujejo tlake.

— Energetski kanali so v zaključni fazi.

— Velik del strojnih temeljev je zgrajen ali pa so v zaključni fazi, postavljeno pa je že 10 preš.

— Zgrajeni so tudi temelji za dvovaljčnike.

— Temelji in podest za mikser morajo biti pripravljeni tako, da bi ob koncu novembra lahko začeli z montažo mikserjev.

— Začeta je montaža energetskih in elektro inštalacij, ter montaža opreme.

Vzporedno z gradbenimi deli se odvijajo tudi druge akcije. Lahko rečemo, da je narejena vsa tuja in domača opre-

ma ali pa je v fazi izdelave. Večji del tuje opreme je že dobavljen in je v fazi montaže. Glede na plan dinamike gradnje je prišlo do zamud pri začetni montaži kotlarnice. Začela se je tudi akcija z vsemi strokovnimi službami Save Kranj s ciljem, da se vse pripravi za poizkusno proizvodnjo. Zaključen je tudi velik del nalog s področja projektiranja in izgradnje tovarne, izbiranja in definiranja opreme, tehnologije in konstrukcije proizvodov, velik del nalog se izvaja. Izdelana je marketing analiza tržišča, na katere osnovi je definiran proizvodni program.

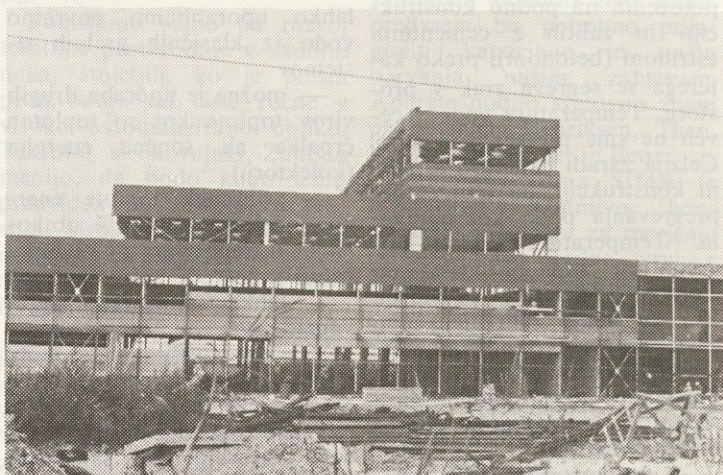
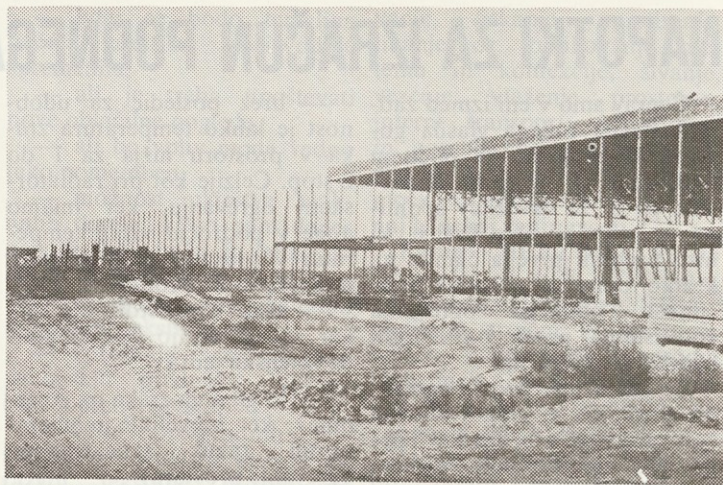
Na podlagi te analize je bil izpolnjen tudi plan kapacitet, ki že danes znaša okoli 10.500 ton poljedelskih prevmatik in zmesi za pnevmatike ali 145.000 kosov prednjih traktorskih gum in gum za ostale poljedelske stroje, ter okoli 100.000 kosov zadnjih traktorskih gum letno.

V proizvodni dvorani je še prostor za instaliranje dodatne opreme za povečanje zmogljivosti proizvodnje.

V sodelovanju s tehnološko pripravo TAP so razvite konstrukcije za 15 dimenzij prednjih in zadnjih traktorskih gum, za katere se že izdelujejo orodja in bobni. 14 orodij je že izdelanih.

Te dni je zaključena materialna bilanca potrebnih surovin za proizvodnjo. V mesecu oktobru pa bomo organizirali sestanek z nabavno službo Save zaradi dogovora o skupnem nastopu pri dobaviteljih.

V TAP je prispela preša 75', ki bo, ko bo postavljena, na-

menjena poizkusni proizvodnji poljedelske pnevmatike. Do konca oktobra mora prispeti še konfekcijski stroj P 52 OTR tovarne Pirelli, ki bo ob preši sestavni del pilot plant opreme. Na tej opremi se bodo osvajale posamezne dimenzije, tako da bi se kasneje v Rumi čas poizkusne proizvodnje kar najbolj skrajšal. Pričakujemo, da bomo že v novembru začeli s poizkusno proizvodnjo na pilot plant opremi in da bomo do konca leta imeli izdelane prve vzorce posameznih dimenzij zadnjih traktorskih gum.

Pri delu nastopajo različni problemi pri projektiranju, predvsem pri pridobivanju soglasja za uvoz opreme zaradi sprememb zakonskih predpisov, pri zagotovitvi manjkajočih sredstev itd. Vendar z neprestano angažiranostjo uspešno rešujemo vse probleme.

Iz vsega zapisanega je razvidno, da se gradnja tega pomembnega objekta odvija normalno. Na podlagi zaključenih dogovorov za izdelavo energetskih priključkov, elektro inštalacij in montaže opreme, mora biti vse gotovo do konca marca 1980. Začetek poizkusne proizvodnje v Rumi planiramo za prvo polovico 1980. leta. Čas od marca do julija pa je predviden za začetna dela

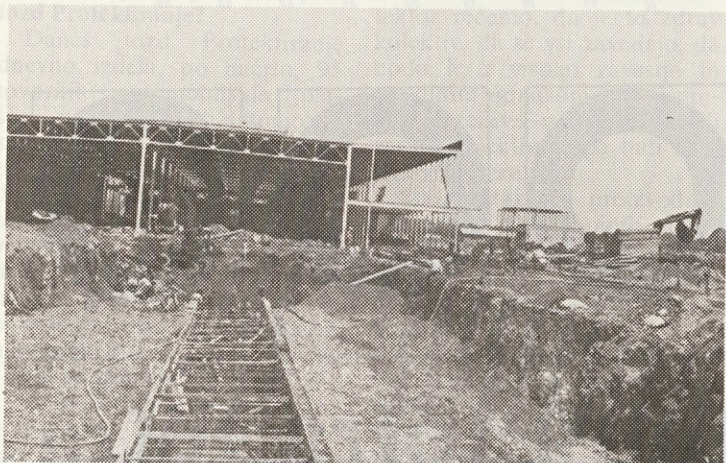
posameznih linij, in odpravljajo pomanjkljivosti.

Pri tem moramo poudariti, da je investicijska skupina, ki vodi izgradnjo, pri reševanju problematike od projektiranja, izbiranja opreme, izvajalcev del, zagotovitve finančnih sredstev, pridobivanju raznih soglasij, dobiva podporo vseh, ki lahko prispevajo k hitrejši izgradnji: od bank, služb in družbenopolitičnih organizacij občine ruma in pokrajine Vojvodina.

Dragocena je pomoč SOZD Sava in delovne organizacije Sava Kranj pri projektiranju in izgradnji tovarne, izboru opreme, določitvi tehnologije ter proizvodnega programa, razvoju konstrukcij posameznih dimenzij, izobraževanju kadrov itd. Brez te pomoči investicijska skupina ne bi mogla tako upešno voditi gradnje tovarne.

Zaradi tega so delovni ljudje Industrije gume in občani občine Ruma lahko ponosni na dinamiko in tempo izgradnje tovarne pljedelske pnevmatike in s pravico lahko pričakujejo pravočasen začetek del in delovne učinke, ki jih bo prispevala ta tovarna občini Ruma in pokrajini Vojvodina.

Djordje Manojlović,
dipl. ing.

ZBRALI SMO SE MI, DA V ISTRO VODOVOD GRADIT BI ŠLI

KAMNITA ISTRA, USLIŠALI SMO TVOJ KLIC!

PRIHOD V NASELJE

Zastave, ki plapolajo v vetru, so nam kaŕipot. Ŗe od prvega dne opozarjajo, da je naselje MDA »ISTRA 79« v bliŕini. Iz zvočnikov, ki so nameŕŕeni po naselju grmi glasba. Ŗe vedno lepa, če ne najlepŕa brigadirŕka pesem HEJ, HAJ BRIGADE, nas je pozdravila, ko smo obo-roŕeni z novimi moči in sploh z vsem, kar bomo potrebovali v enaindvajsetih dneh, preŕtopili »prag« brigadirŕskega naselja. Komendantka Breda se smehlja skozi okno ŕtaba in vpije: »Zdravo, Kranjčani! Kako ste? Pa res niste pozabili na nas, kakor ste obljubili lanskotno leto. Kje je pa moj "moŕ"? Aha, tudi ti me nisi razočaral.« (op. p. Seveda je bil to le brigadirŕski moŕ komendantke Brede, s katerim sta si obljubila zvestobo na MDA »ISTRA 78«).

Iz poslopja ŕole se prismeje nameŕŕnica komandanta za naselje Ingrid in reče: »No, Kranjčani, ste le tukaj! Dolgo sem vas čakala in se vas obenem veselila, da skupaj zaključimo letoŕnjo mladinsko delovno akcijo. Koliko pa vas je priŕlo?« »Devetinpedeset« ji odgovorim. »Kam pa vas bom dala?« me vpraŕa. »Nas je mogoče preveč?« ji odgovorim. »Daj no, za vse se bo našel kramp ali pa lopata, če jih bo zmanjkalo, jih bomo pa dokupili«. Končno se odloči. »Kar v ŕotor boste ŕli!« se je ŕliŕal ukaz komendantke za naselje. Pograbili smo prtljago in odŕli za ŕolsko poslopje, kjer je bil postavljen velik ŕotor. Brigadirŕji so se nameŕtili v ŕotoru, brigadirke pa so dobile prostor v ŕolskem poslopju. Po pripo-

vedovanju so se imele nekoliko bolje kakor mi, vsaj takrat, ko je deŕevalo. Bliŕa se čas kosila. Pa ne mislite, da smo se vsi naenkrat zapodili v jedilnico. Kje pa! Najpreje zbor, na katerem so bile podane kratke informacije, in nato pa v vrsto v jedilnico.

KOSILO JE BILO »ZELO OKUSNO«

Kakor za koga. »Seveda ne smemo misliti na pečene piŕŕance, dunajske zrezke...« nas ŕe takoj prvi dan opozori komendantka Breda, ki je, reva, vsa izmučena od »napornega dopoldneva«, primaha mimo mize. »Po kosilu naj se izvedejo vsi sestanki samoupravnih organov«, se zasliŕi po ozvočenju. Iz izkuŕenj s preŕŕšnjih akcij mi je znano, da je to najbolj mučno popoldne, ŕe posebej, če si komandant za interesne dejavnosti. Treba je bilo ustanoviti vse komisije, izvoliti predsednike, izdelati programe. toliko sestankov in koordinacijskih posvetov se le malokdaj odvija, tako kot so se to soparno nedeljo.

Vsak kotiček je bil zaseden. Tu je zasedala komisija za informiranje, ki je imela seveda zelo vaŕno nalogo obveŕŕati brigadirŕe o vsem, kar se dogaja na akciji in izven nje, v prostorih za interesne dejavnosti je zasedala komisija za kulturo, v jedilnici je bil sestanek OO ZK.

DAN SE BLIŖA VEČERU

Na vsakem koraku spoznavam nove obraze. Ŗe mi brigadirŕji iz brigade Joŕe Celar-Tugo se nismo poznali vsi, čeprav smo imeli pred odhodom na akcijo ŕest brigadnih konferenc. Deŕurni v razglasni postaji poziva brigade, na se zberejo na igriŕču, kjer bo zbor za spuŕŕanje zastave. Brigada ŕe mirno stoji v stroji. Komandanti predajo raport in temu sledi branje dnevnega povelja za naslednji, »prvi delovni dan na trasi«. Sledi spuŕŕanje zastave ob petju himne. Po zboru je večeŕja in po njej do dvaindvajsete ure prosto. Nato »tiŕšina v naselju«, kakor piŕe na dnevnem povelju.

...deŕurna brigada Joŕe Celar — Tugo. Zastavo spuŕŕata Roman Tomat in Dare Berčič.

Komandanti vseh ŕtirih brigad, ki so delale v zadnji izmeni, predajo prvi »raport«.

Zbor ob spuŕŕanju zastave. Dnevno povelje za naslednji dan se glasi: »Vstajanje je ob 3.30...«

Deŕurni komandant naselja na obhodu. V ozadju ŕotor, v katerem so prebivali kranjski brigadirŕji.

OJ POSTELJA, OJ POSTELJA...

Vse začetne teŕzave smo dokaj uspeŕno prestali, tako da smo (vsaj nekateri) kar dobro utrujeni legli v »brigadirŕske« postelje, ki pa so malo drugačne, kakor tiste doma. Naselje se počasno umirja, le komandanti

in komendantke, ter mentorji tekajo sem ter tja. Sedaj, ko sem ŕe vsem zagotovil »udobno« nameŕtitev, pa bi se rad ŕe nekam ulegel. Iskal sem prosto posteljo, a je ni bilo. Bile so, samo v ŕenski spalnici, kamor pa ni smel vstopiti noben brigadir, čeprav je bil komandant. Naŕel sem dve odeji in se napotil za ŕotor, v travo, in si pripravil zasilno leŕiŕŕe. Ne vem, kdaj sem zaspal, vem samo to, da so me, ko sem se zbudil, bolela prav vsa rebra.

Fran Dolhar

POPRAVLJENA ZGODOVINA SAVE

Če bi spraševal delavce Save o nastanku in razvoju Save, bi na prvi del vprašanja najbrž dobil precej odgovorov — in najbrž tudi napačnih. Povsod smo namreč do sedaj navajali, da je bilo naše podjetje ustanovljeno leta 1921 (še sam sem pred časom tako predaval na uvajalnih seminarjih). Pa ni tako!

Ob pripravah na proslavo tridesetletnice samoupravljanja in drugih jubilejev v letu 1980 smo se zakopali nekoliko globje v naš arhiv. S pomočjo Ratomirja Mladenovića smo našli listino, na kateri piše:

OKRAJNO GLAVARSTVO
V KRANJU
Št. 2019/21

OBRTNI LIST

Tvrdba »Atlanta«, importna in eksportna družba z o. z v Ljubljani je dne 22. septembra 1920 prijavila tovarniško izdelovanje gumijevih izdelkov in reparatur (vulkanizacije) gumijevih koles. Poslovodje Franc Šumi, trgovec v Kranju, Pavel Cvenkel, posestnik v Ljubljani (rojen v Ljubnem), Joško Veber, trgovec v Zalem logu, Dr. Milan Podgornik, rojen l. 1882 v Gorici, priseljen v Čepovan pri Gorici, katera bo izvrševala v Kranju, občina Kranj.

Ta obrt je vpisana v aktne registru tovarniških obratov pod zaporedno številko 8.

Zakaj je prišlo do pomote pri razlaganju naše zgodovine? Pred seboj imam naslednji list iz arhiva.

NOTARSKI ZAPIS

Pred menoj, dr. Josipom Krevl, kot z dekretom deželnega sodišča v Ljubljani z dne 26. maja 1919 štev. Preds. 758/761 — 13 — 19 imenovanim notarskim namestnikom v Ljubljani, so dne 5. januarja 1921 (tisočdevetstoenaideset) meni osebno znane stranke:

1. Tvrdba Atlanta, importna in eksportna družba z o. z v Ljubljani po svojima poslovodjima Franu Šumiju, trgovcu iz Kranja in Jožkotu Veberju, trgovcu iz Zalega loga,
 2. Gospod Peter Šumi, trgovec iz Kranja
 3. Gospod Franc Šumi, trgovec iz Kranja
 4. Gospod Alfonz Pirc, tehnik iz Kranja
- dogovorili in sklenili
DRUŽABNO POGODBO
firma, sedež, trajanje in namen družbe.

1

Tvrdba Atlanta, importna in eksportna družba z o. z v Ljubljani ter gospodje: Peter Šumi, Franc Šumi in Alfonz Pirc ustanovijo z današnjim dnem družbo z omejeno zavezo v smislu zakona z dne 6. marca 1906, štev. 58, dež. zak. potrditko.

Naslov tvrdke:

slovensko: Jugoslovanske tvornice gume z o. z Kranj, srbohrvatsko v cirilici in latinici: Jugoslovanske tvornice gume, društvo s o. j. Kranj

2

Sedež družbe je v Kranju.

3
(opis družabne pogodbe)

4

Predmet podjetja je:

1. Izdelovanje vseh vrst gumijevih izdelkov.
2. Trgovina z gumijevimi izdelki, surovinami, odpadki in potrebščinami za fabrikacijo gumija.
3. Vulkanizacija in popraviljanje v gumijevo stroko spadajočih predmetov.

Sledi nadaljni opis družabne

pogodbe z naslovi: Osnovna glavica, Ustanovni stroški, Novi družabniki, Organi družbe, Poslovno leto, Bilanca in Razdružitev.

Bralec hitreje zlahka izlušči ustanovitev podjetja (prijava 22. septembra 1920. leta) in družabno pogodbo kranjskih trgovcev (ki smo jih imeli doslej za ustanovitelje) z že ustanovljeno firmo Atlanta — 5. januarja 1921. leta.

Prihodnjič: Kako se je v šestdesetletnem obdobju spremenjalo ime današnje Save. Jošt

MOTIVACIJA ZA SAMOUPRAVLJANJE IN MEDSEBOJNO OBVEŠČANJE

Celo tedaj, ko ima posameznik nasploh pozitivna stališča do samoupravljanja in do socializma, in če je še tako pravilno vzgojen in dobro izobražen, razgledan, ni nujno, da bi bil vedno motiviran za aktivno sodelovanje v samoupravljanju in medsebojnim obveščanju. Poudariti moramo, da obravnavani trije subjektivni činitelji (informiranost, vzgoja in izobrazba ter motivacija) pa tudi vsi objektivni pogoji determinirajo uspeh samoupravljalne aktivnosti zgolj negativno, ne pa tudi pozitivno. To pomeni, da samoupravno aktivnost le omogočajo, ne pa tudi zagotavljajo. Z drugimi besedami: človek je lahko dobro informiran, ustrezno izobražen in usposobljen za dojemanje informacij, toda če noče ali ne želi sodelovati, je vse zaman.

Zdi se, da je prav ta tretji subjektivni činitelj, motivacija za samoupravljanje in medsebojno obveščanje, dosedaj bil zanemarljiv ne samo v glasilih združenega dela, ampak nasploh: zelo zgodaj je bil namreč uviden pomen informiranosti in so bili zato sprejeti ukrepi, da bi stanje popravili; enako je bilo kmalu jasno, kako pomembna sta vzgoja in izobraževanje. Vprašanje motivacije pa ni bilo skoraj nikjer načeto, morda zaradi mnenja, češ da vsakdo želi in hoče sodelovati in upravljati, če ima le možnosti za to in če se za to ustrezno usposobi. Toda prav na tem področju naletimo na nekaj izredno težavnih ovir. Tako smo prišli do vprašanja, kaj storiti za polno vključevanje vseh v medsebojno obveščanje in samoupravno aktivnost.

Na navedeno vprašanje se ponuja veliko odgovorov. Mi se bomo poslužili opisa.

Posameznik doživlja največje trenutke sreče tedaj, kadar se vede po svojih vrednotah in ugotavlja, da je njegovo ravnanje in delo v okolju ugodno sprejeto, priznano. Z drugimi besedami: v vsakem posamezniku tli, seveda povezano z drugimi socialnimi motivi, močna potreba po soudeležbi v družbenem dogajanju, ki bi jo lahko pogojno poimenovali potreba po soodločanju o družbenih zadevah ali — kakor smo že enkrat zapisali, da se samo po sebi ponuja natančnejše poimevanje — potreba po samoupravljanju. Prav to moramo upoštevati in poskušati z našim delom ustvariti resnično komunikacijo med vsemi v združenem delu, ustvariti moramo tak dvogovor, da bomo drug drugega razumeli.

Če si bomo prizadevali, da bi naše informiranje in komuniciranje v združenem delu postajalo vedno bolj javna tribuna delovnih ljudi, potem lahko računamo, da bodo ljudje sprejeli to dejavnost za svojo: da bodo brez pomislekov in strahu ter kritično izrazili svoja mnenja, prepričanja, načenjali probleme, stališča drugih, predloge, zahtevali sprotne reševanje problemov dela in še in še, in nenazadnje da se bodo čutili varne tudi tedaj, ko bodo potrebovali pomoč kolektiva pri reševanju lastnih problemov itd.

Seveda pa je to le eden od vzgibov za večjo družbeno dejavnost, le kamenček v mozaiku življenja.

Jože Ropotar

SEJA OBČINSKE KONFERENCE ZSMS KRANJ

V prostorih občinske skupščine Kranj je bila 8. 10. 1979 seja občinske konference ZSMS Kranj, ki se je udeležilo 105 od skupno 160 mladih delegatov ZSM iz osnovnih organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, srednjih in osnovnih šol v Kranju. Seje so se udeležili tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij v Kranju in organov skupščine občine Kranj, in sicer predsednik Občinske skupščine Kranj Stane Božič, predsednik komisije za idejno politično delo pri republiški konferenci ZSMS Darko Končan, podpredsednik SZDL Kranj Andrej Lapajne, sekretar ZSMS za Gorenjsko Edo Gruđen in izvršni sekretar pri OK ZK Kranj Zvone Filipovič.

Mladi so začeli delo oziroma sejo z obravnavo gradiva in sprejemom stališč o delovanju ZSMS Kranj v delegatskem sistemu. Iz poročila je bilo videti, da smo z delom mladih delegatov lahko zadovoljni, ko so mladi delovali v okviru danih možnosti pri razreševanju pomembnih družbenih vprašanj. Opaziti je bilo, da je obveščanje o delu in sklepih družbenopolitičnega zbora pomanjkljivo, predvsem zaradi tega, ker de-

legati obvestil niso prenašali v mladinske vrste oziroma je bilo obveščanje pogojeno s preštevilnimi nalogami in pogosto kratkimi roki, ki jim mladi v dobršni meri niso bili kos.

Vsekakor bo v prihodnje treba pri razreševanju in obravnavanju pomembnejših družbenih vprašanj na sejah družbenopolitičnega zbora doseči še večji vpliv organizacij in organov ZSM, in sicer po predhodno poglobljenih razpravah. Pri tem se bodo morali mladi bolj angažirati kot do sedaj. Do teh ugotovitev so prišli mladinci na podlagi ankete, ki so jo poslali vsem osnovnim organizacijam ZSM v kranjski občini in je nanjo odgovorilo 70 odstotkov osnovnih organizacij ZSM. Prav rezultati ankete so pokazali, da je za uspešno delo delegatov treba še veliko dela, predvsem na področju usposabljanja mladih delegatov in informiranja, povečati bo potrebno tudi zastopnost mladih v samoupravnih organih in samoupravnih interesnih skupnostih in še kaj. V razpravi, ki je sledila poročilu, je najprej spregovorila Nevenka Bogataj, in sicer o vzgoji, usposabljanju, izobraževanju mladih, dotaknila pa se je tudi usmerje-

nega izobraževanja in položaja mladih v delegatskem sistemu. Drugi sogovornik, Neven Šoič, je spregovoril o položaju mladine v naši občini, obenem pa nas je spomnil, da je naloga mladih sodelovati pri razrešitvi vseh problemov, ki tarejo občane in ne samo mladinskih. Aljoša Drobnič je razpravljal o položaju, vlogi in odnosu mladine do dela v društvi in društvenih organizacijah. Darko Končan je podal nekaj misli k prej navedenemu poročilu in sodelovanju problemov, s katerimi se mladinska organizacija ubada. Po plodni razpravi in sprejemu poročila je bilo razrešeno staro občinsko mladinsko vodstvo. Nov predsednik občinske konference ZSMS Kranj je postal Jure Tomašič, podpredsednik Aljoša Drobnič, za sekretarja pa so izvolili Lada Bitenca. Izvoljenih je bilo tudi nekaj novih članov občinskega predsedstva in komisij. Med novo izvoljenimi sta tudi dva Savčana, in sicer Vida Lončar in Marjan Weisseisen. Sledila je podelitev priznanj najboljšim osnovnim organizacijam ZSMS po KS za prizadevanja pri razvoju klubske dejavnosti. Priznanja so prejele osnovne organizacije z Gol-

nika, iz Naklega in Predvdvora. Nagrade so prejeli tudi mladi, ki so najbolj delovali pri konstruiranju mladinskih delovnih brigad. Te so letos zelo uspešno zastopale našo občino na delovnih akcijah Đerdap, Vlasi in Istra. Iz naše delovne organizacije sta prejela nagrado Franci Dolhar in Selim Kastrat. Podelili so tudi zahvale kranjskim delovnim organizacijam Planiki, Merkurju in Gradbincu, ki so bili letošnji pokrovitelji mladinskih delovnih brigad in so skrbeli, in to zelo lepo, za naše brigadirje. Na koncu konference so se mladi s skromnim darilom zahvalili dosedanjim predsednici mladine Alenki Markovič za dosedanje uspešno vodenje mladinske organizacije. Mladi so se razšli v prepričanju, da bo tudi prihodnje delovanje mladinske organizacije tako uspešno, oziroma še boljše kot je bilo sedaj. Naloge so pred nami, treba jih je čimprej začeti reševati. Te naloge pa niso le mladinske, ampak naloge vseh nas, občanov, krajanov in delavcev.

Jože Vratarič

SEJA SVETA KONFERENC ZSMS SAVA KRANJ

V četrtek, 11. oktobra, je bila v sejni sobi nove upravne stavbe seja sveta konference savske mladine. Sejo je vodila tovarišica Vida Lončar. Na seji so mladi pregledali izvajanje akcijskega programa in sprejeli naslednje sklepe:

— Komisija za družbeno-ekonomske odnose pripravi javno tribuno o socialnem stanju mladih. Omenjena tribuna bo obravnavala družbeno prehrano, prosti čas in stanovanjske probleme.

— Predsednica kulturne komisije Martina Debeljak je dobila nalogo, da predstavi delo fotofilmske sekcije. Komisija za kulturo bo pripravila kviz ob dnevu republike.

— V akcijskem programu si je mladina zastavila tudi nalogo, da bo obravnavala delo mladih na področju inovacij in racionalizacij. Nosilec omenjene naloge je svet konference, ki bo pripravil tudi javno tribuno, kakor tudi pogovore z mladimi, ki se ukvarjajo z inovacijami in racionalizacijami.

— Delovni seminar bo tokrat na Bledu. Zaradi varčevanja bo omenjeni seminar enodnevni. Vsi predsedniki osnovnih organizacij in aktivov morajo pripraviti programe dela za leto 1980 in jih predložiti na seminarju na Bledu. Na podlagi omenjenih programov bo izdelan akcijski program na ravni delovne organizacije Sava Kranj. Na seminarju bodo predsedniki osnovnih organizacij in aktivov podali tudi poročilo o delu njihovih sredin v letu, ki se izteka. Seminar bo predvidoma obsegal naslednja področja:

- Trenutni gospodarski položaj v DO Sava
- Predstavitev novega vodstva OK SZMS Kranj
- Obravnavo programov in poročil osnovnih organizacij.
- Akcija »Mladi delavec — samoupravljalec« se od prvega septembra nadaljuje. Novost je ocenjevanje na dva meseca.

Akcija se bo zaključila meseca maja 1980 in takrat bomo izbrali najboljšega mladega delavca samoupravljalca na ravni DO Sava in sozda Sava.

— Tov. Lončarjeva je poudarila, da premalo pozornosti posvetimo novosprejetim mladincem. Vse osnovne organizacije in aktivni morajo omenjeni nalogi posvetiti več pozornosti, saj bomo le tako lahko dosegli takojšnje vključevanje v mladinske vrste.

— Mladi smo v akcijskem programu med drugimi zapisali, da bomo sodelovali z drugimi delovnimi organizacijami v Kranju. Še posebno sodelovanje moramo navezati z delovnimi organizacijami v sozdu Sava, kar dosedaj opravlja koordinacijski odbor. Omenjeni odbor je že razpravljal, da bi večja skupina mladih obiskala enkrat eno, drugič pa drugo delovno organizacijo in tako prispevala k še večjemu sodelovanju mladih na ravni sozda Sava.

Na koncu je predsednica poudarila, da celotno mladinsko vodstvo in nasploh vso mladino v prihodnjem letu čakajo velike naloge, saj mladina Sava v tem letu praznuje 35-letnico delovanja. Skupaj z OK ZSMS Kranj bo pripravila proslavo ob 35-letnici delovanja mladinske organizacije v delovni organizaciji Sava Kranj in ob 25. maju, rojstnem dnevu maršala Tita. Ob tej priložnosti bo izdana tudi brošura, ki bo ponazarjala pota mladih skozi vsa obdobja od 1945 do 1980. Predsednik komisije za izdajo te brošure je povedal, da so priprave že stekle in da uspešno napredujejo.

Prisotni so se strinjali, da se tudi v prihodnjem letu odpovedo sejnin in to namenijo v sklad za pripravo in izvedbo proslave ob 35-letnici delovanja savske mladine.

Franc Dolhar

OBISKALI SO NAS

Sreda, 17. oktober — Član madžarske sindikalne delegacije je v okviru redne izmenjave med madžarsko in Jugoslavijo obiskal tudi našo delovno organizacijo. Tovariš Djula Toth, predstavnik sindikata kemijskih delavcev, se je v razgovoru zelo podrobno zanimal za naša prizadevanja pri uveljavljanju nagrajevanja po delu in dohodkovnih odnosih. Povedal je, da se tudi njihova sindikalna organizacija, ki je organizirana podobno kot naša, močno prizadeva uveljaviti bolj stimulativen način nagrajevanja delavcev in namenja veliko pozornost varstvu pri delu. Tovariš Toth je ob koncu razgovora predlagal, da bi v prihodnje navezali prijateljske stike med našo delovno organizacijo in eno izmed gumarskih kolektivov na Madžarskem, tako, da bi v okviru takega sodelovanja bolj pogosto izmenjavali izkušnje na številnih področjih.

KDAJ PRVI IZVOZ NAŠIH IZDELKOV V TUJINO

Dandanes je uvoz tako pomemben, da se ne splača zgubljati besed o njegovem vplivu na gospodarstvo. Ne samo radio, televizija in vse časopisje — tudi v vsakdanjih razgovorih, na sejah organov upravljanja in v strokovnih krogih je izvoz nenehno aktualna tema pogovorov.

Čeprav prevladuje mnenje, da se za izvoz širši, lahko zapišem kar najširši krog ljudi, pravzaprav ne zanima preveč. Ko je bila pred kratkim v Glasu objavljena vest, da Savi grozi ustavitev proizvodnje zaradi pomanjkanja uvoženih surovin, me je več znancev (ki ne delajo v Savi) spraševalo, kako bomo rešili ta problem in kako je z našim uvozom in izvozom.

Sicer pa je tale zapis namenjen dogodku pred petindvajsetimi leti.

Leta 1954 je bil v Savi zabeležen prvi izvoz galanterijskih in sanitetnih izdelkov. Naslednji dve leti so izvoz majhno povečali, potem pa skoraj povsem prenehali izvažati.

Eden od tedanjih delavcev, ki je delal na tem področju, je dejal: »Po pravici povedano nismo imeli nikakršnih presežkov za izvoz, ker nam je vsega blaga primanjkovalo za kritje domačih potreb. Kolikor smo tedaj še trgovali z inozemstvom, smo delali le zato, da smo obdržali stike z deželami za čas, ko bodo večje možnosti za izvoz.« Pa še to: »Pritožb zaradi previsokih cen ali preslabe kvalitete skoraj ni bilo.« In kam je Sava izvažala v letih 1954/60?

Isti delavec navaja: »Do tedaj smo imeli trgovske stike s Turčijo, Sirijo, Libanonom in Egiptom, z Irakom in Iranom, z Južno Afriko, Burmo in s Holandijo.«

In še: »Brez posebnih težav bi lahko prodali preko meje vso našo proizvodnjo.«

Tako je bilo torej z našim izvozom pred petindvajsetimi, tridesetimi leti.

Jošt

SPOMINI NA PREHOJENO PEŠPOT »OD DRAVE DO JADRANA«

Sklenili smo, da v letu 1979 prehodimo našo prelepo ožjo domovino od severne meje, pa prav do Jadranskega morja. Na pot smo se odpravili štirje.

16. julija smo odpotovali z avtobusom preko Ljubljane, Velenja in Dravograda do Radelj. V Radljah smo se nastanili v hotelu. Potem smo jo peš mahnili preko radeljskega prelaza v Avstrijo ali točneje v Eibiswald (Ivnik), kjer smo dobili prvi kontrolni žig. Naj kar na začetku povem, da jih je za celotno prehojeno pot potrebnih kar 36.

Naslednji dan smo se zgodaj zjutraj napotili mimo elektrarne »Vuhred« na Dravi čez reko, kjer se začneja hribovit svet. Tukaj že vstopamo na Pohorje, v njegove severne obronke. Po večurni hoji preko razmeroma gosto naseljene pokrajine prispemo na Malo Kopo (1525 m). Na Mali Kopi stoji mogočni »Partizanski dom«. V domu smo se okrepčali, nato pa smo se odpravili v Mislinjsko dolino. Pot nas je vodila skozi mogočne smrekove gozdove, ki vseprek pokrivajo Pohorje. V njih so si partizani v najtežjih trenutkih naše zgodovine našli varno zatočišče pred sovražnikovim divjanjem. Naš cilj ta dan je

ninski dom. Po krajšem počitku smo po strmem pobočju sestopili, mimo kmetije Žlebnik, v dolino Hudega potoka. Ob potoku smo nato dalje hodili po dobri gozdni cesti mimo Mornove zijalke, kjer je znano paleontološko najdišče. Kmalu smo prispeli do gostilne »Grebenšek«, ki stoji na križišču Bele vode — Mozirje. Od tu pa vodi steza skozi gozd na bližnji hrib Presečnik, od koder se počasi spusti v kraj Mozirje, ki leži na nadmorski višini 342 m ob reki Savinji. Tukaj smo prenočili.

Takoj zjutraj smo imeli strm vzpon na pobočje Marije Črete. Do romarske cerkve, ki leži na razglednem slemenu, od koder je prelep pogled v Savinjsko dolino na eni strani in na cesto Ljubljana — Celje na drugi strani, smo prišli v pičli uri. Pot nadaljujemo skozi gozd, ves čas naravnost, brez vzponov in spustov. Včasih se gozd razmakne in odpre se prečudovit pogled na Vransko, Savinjsko dolino in zasavske gore. V daljavi zaslutimo Trojane. Prispemo na naslednjo točko naše poti, Sv. Jošt, kjer stoji poleg ene same mogočne kmetije Mežnar, stara romarska cerkev zgrajena v pozno gotskem slogu. Od tu nas pot

OD DRAVE DO JADRANA E6 YU

bilo letališče Slovenj Gradec, ki leži ob cesti Slovenj Gradec — Velenje. Letališče samo je primerno za pristajanje športnih letal in v mnogočem spominja na letališče v Lescah.

Zjutraj nas je zbudil jasen in sončen dan. Okrepljeni z zajtrkom smo se pričeli zlagoma vzpenjati mimo Hartenštajna, Šmiklavža, Vodriža, Kavnika in drugih osamljenih kmetij na planoto Razbor (855 metrov). Kmalu smo prispeli v istoimensko vas. Prijazna gospodinja, pri kateri je spravljen žig poti, nas je postregla z domačim kruhom in mlekom. Od tu smo se pričeli vzpenjati po dobri gozdni cesti mimo osamljenih kmetij: Prevalnik, Ciganija itd., do Slemena (1088 m), kjer stoji dobro oskrbovan pla-

vodi ves čas strmo navzdol, skozi čudovite bukove gozdove v zadrečko dolino oziroma točno v vas Motnik. Tukaj smo si vzeli čas in kosili. Iz Motnika se strmo vzpnemo, mimo kmetij Bela, Lebnice, Hribi skozi gozd na ostanek nekdanje cesarske ceste Dunaj—Trst, ki leži tik ob sedanjim glavni cesti. Od tu je še dobre pol ure hoda do kmečke gostilne Dolinar. Kmet se bavi tudi s kmečkim turizmom. Okoli kmetije so tudi zelo lepi tereni za smučanje. Ura je že pozno popoldne, a še vseeno krenemo na pot. Hodimo skozi borove gozdičke, mimo opuščanih kmetij in cerkva in kmalu pridemo na cesto Moravče—Limbarska gora.

(se nadaljuje)

KNJIGA

Učenci naše šole imajo večinoma odklonilen odnos do knjige, predvsem fantje. O tem se mi ni potrebno prepričati s kako posebno anketo: o tem me žal sami neposredno in dovolj zgovorno prepričajo v prvih urah našega skupnega življenja. Po prvi uri branja sami ugotove šibke strani svojega branja. Težave se stopnjujejo pri obveznem čtivu, ki ga izmed dovolj številnih predlogov sami izberejo. Kasneje sicer nimajo odpora do branja pri pouku, vendar je prevelike vrzeli težko premagati. Med njimi so sicer tudi pozitivne izjeme, svetle točke; žal te malokrat prevladajo. Odgovor na vprašanje, zakaj tako, mi je že dolgo znan: v otroštvu so malokomu vcepili ljubezen do knjig, kasneje pa so v šoli pred »pretežniki« knjigami omagali, nekateri morda za zmeraj.

O tem znajo sami odkrito in lepo pisati.

Zinka

1. Knjiga mi ni mogla odpirati pogleda v svet (Kranje)
2. (Mlinarič)
3. Knjižnica, zakladnica knjig, veselja, razvedrila (Kuhar)
4. (Petek)
5. Knjiga mi je odpirala pogled v svet (Štumberger)

1. Knjiga mi ni mogla odpirati pogled v svet

Jaz nisem nikoli veliko bral. Lahko bi rekel, da skoraj nič nisem bral. Včasih še knjig za obvezno čtivo nisem prebral. Vedno pa sem rad bral stripe, zato ne vem, zakaj vsi tako kritizirajo stripe, saj zagotovo vem, da marsikdo ni zmožen narisati takih risb, kot so v stripih.

Res da stripi govorijo večinoma o izmišljenih junakih ter idilih mnogih ljudi, o nasilju, vendar vseeno mislim, da ne morejo delovati tako slabo na bralca. So stripi, ki imajo resnično zgodbo. Le malo še poveljajo glavne junake in vsak glavni junak doživi ničkoliko srečnih naključij, se reši iz zaporov sovražnika prav po neverjetni poti. S tem ne kritiziram knjig in tudi ne hvalim stripov. Vem, da so knjige veliko bolj koristne za vsakega bralca, vendar sem jaz že kot prvošolec dobil odpor do knjig.

Mene vsaka knjiga dolgočasí, vseh so mi le kratke knjige z napeto vsebino. Vidi se, da nisem bral mnogo knjig. Morda knjig ne maram zato, ker jih ne razumem in tudi dolgočasne se mi zdijo zato. Poseben odpor pa čutim do knjig Ivana Cankarja. Vse Cankarjeve pripovedi, novele se mi zdijo tako nerazumljive. Morda se ne znam živeti v vsebino knjige.

Knjige pa se mi zdijo dolgočasne, nerazumljive zato, ker nisem nikoli veliko ali pa vsaj nujno potrebno bral. Vse to se vrti v začaranem krogu.

Kranje

2. Knjige, ki sem jih imel doma, so mi bile najbolj zoprne stvari na svetu. Nisem jih maral ne v osnovni šoli in tudi tukaj ne. Ko bi moral sesti za mizo in delati domačo nalogo ali pa brati knjigo, sem se izmuznil in le na večer pogledal v hišo. Za to sem večkrat dobil od mame plačo po zadnji plati. Vendar to ni nič pomagalo, nalogo sem nekako naredil, a brati nisem hotel. Doma sem imel veliko knjig, vendar sem jih na žalost zelo malo bral, včasih sem jo bral tudi po en mesec ali več. Vendar tudi takrat sem izbral tanko in lahko knjigo. Všoli sem dobival slabe ocene zaradi branja, ker sem enostavno jecljal. Tudi sedaj mi ne gre branje gladko, večkrat se mi še zatakne kaka beseda. Včasih preberem kakšno revijo. Sedaj mi je pa zelo žal, ker niti v poklicni šoli ne obvladam branja. Zato mi knjiga tudi ne more odpirati pogleda v svet kakor drugim, ki knjige zelo radi in z veseljem berejo. Upam pa, da bom tudi jaz enkrat z branjem na tekočem. Mislim, da se to z dobro voljo da urediti.

Mlinarič

3. Knjižnica, zakladnica knjig, veselja, razvedrila

Že od mladega so me knjige privlačile. Še danes se dobro spominjam svojega četrtega rojstnega dne, ko sem od tete za darilo dobila knjigo, ki je meni takrat veliko pomenila, in sicer, bila je knjiga z naslovom Janko in Metka. Samo prelistala sem jo, nato pa skrila za omaro, z odločitvijo, da jo dobro pregledam zvečer v svoji postelji. Vendar mi mlajši bratec ni pustil tega veselja; kot vsako stvar je tudi mojo knjigo našel in jo raztrgal na drobne koščke. Zaradi tega sem potem vso noč prelokala in še veliko pozneje, kadar koli sem se spomnila nanjo, so mi prišle solze v oči.

Od tistega dne naprej sem si knjig vedno bolj želela; kadarkoli me je mamica kam peljala, sem vedno raje videla, da mi je namesto sladkarij kupila kakšno pravljico. Tudi v šoli sem vedno naročala vse, kar sem mogla. Najprej Cicanana in Kurirčka, kasneje pa še Pionirski list in Pionirja. Ob tem pa sem se že v prvem razredu vpisala v šolsko knjižnico in jo vse do četrtega razreda redno obiskovala. Vsa ta štiri leta sem strastno prebirala pravljice, pravljice in vedno samo pravljice, prav sovražila sem tiste knjige, ki sem jih morala brati za obvezno čtivo in ponavadi nobena ni bila pravljica.

Kar naenkrat pa sem s pravljic prešla na stripe in dr. romane in potem je bilo za nekaj časa konec s knjigami. Tudi knjižnico sem nehala obiskovati. Ne vem zakaj, vendar takrat sem te stripe in dr. romane grozno rada prebirala, potem pa me je tudi to minilo. In v osmem razredu sem se zopet vpisala v Pionirsko knjižnico in jo tudi sčasoma začela pogosto obiskovati. Začela sem si izposojati težje in resnejše knjige, ki jih sprva tudi nisem razumela, kasneje pa sem, ko sem knjigo enkrat prebrala, zelo rada premlevala vsebino in razmišljala o njej. Zadnja tri leta mi je knjiga postala edino pravo razvedrilo. Ob njej se lahko sprostim in jo prebiram z užitkom. Najraje si sposojam knjige, ki imajo več delov in tako brez prestanka od radovednosti berem do konca.

Včasih, če sem brez nje, sem kar bolna od hrepenenja po njej in takrat bi jo šla iskat tudi zelo daleč. Tako sedaj ne samo polovico, ampak skoraj ves svoj prosti čas preživim s knjigo, ki je postala moja edina prijateljica in redna sopotnica moje življenja.

Kuhar

4. Knjiga mi je odpirala pogled v svet

Rodil sem se v Kranju. Ker mati ni dobila varstva, me je morala sama paziti. Včasih je odšla po opravkih. Takrat sem dobil debelo knjigo — Slovnica. Prelistaval sem jo in iztrgal iz nje kakšen list. To so bili moji prvi stiki z knjigo.

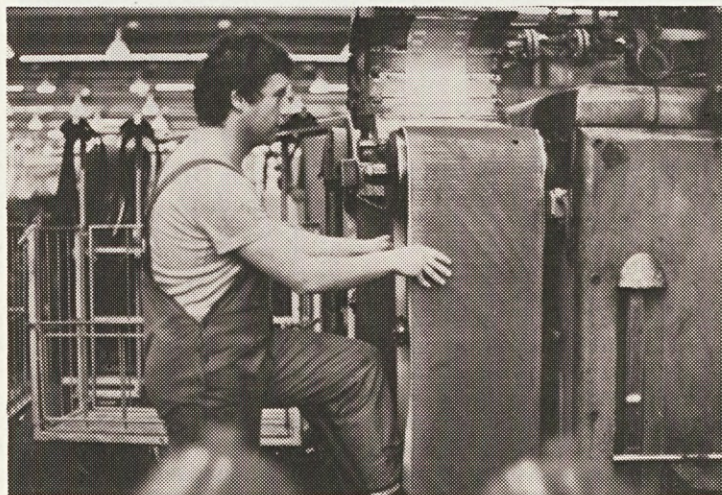
Leta so minevala in nekega dne mi je oče prinesel slikanice. Nisem več trgal listov, pa sem jo sprva z začudenjem, potem pa z veseljem prelistaval ter gledal domače živali.

Dopolnil sem pet let in mati je pričela z učenjem. Spoznaval sem prve črke. Ko sem jih obvladal, sem začel brati knjige. Sprva so bile to majhne z debelo natiskanimi črkami, nato pa vse večje in debelejšje knjige. S pomočjo njih sem sprva spoznaval svet pravljic, sčasoma pa življenje na drugih krajih sveta in izven njega. Spoznaval sem življenje in obnašanje živali in rastlin. S šestimi leti sem začel zahajati v šolo. Knjiga mi je postala nenadomestljiv, včasih tudi zasovražen priročnik za učenje. Doma smo imeli dokaj borno knjižnico, zato sem se vpisal v Pionirsko knjižnico v Kranju. V njo sem zahajal vsakih štirinajst dni in si izposojal knjige, ki sem jih doma prebral v prostem času.

Vsak ima kak hobi in tako nisem mogel postati izjema. S tretjim razredom osnovne šole sem začel hoditi v glasbeno šolo. Tudi tam sem spoznaval sedaj prijateljico — knjigo. V njej niso bile črke, pač pa note. S pomočjo profesorja in harmonike sem se naučil brati tudi iz njih.

Knjiga mi je tako še danes priročnik za učenje, razvedrilo in spoznavanje sveta, ki me obdaja. Lahko rečem, da mi je knjiga odpirala in tudi v veliki meri odprla pogled v svet.

Štumberger

LJUBITELJEM GOBARJENJA

Gobarska razstava na GS v Kranju

V okviru 12. mednarodnega sejma opreme na razstavišču GS v Savskem logu, ki je trajal od 12. 10. — 21. 10. je Gobarska družina Kranj pripravila RAZSTAVO GOB.

Na razstavi, ki je bila ena največjih po številu vzorcev, je bilo razstavljeno preko 500 vrst determiniranih gob. Tovrstne razstave trajajo največ 3—4 dni, GD Kranj pa je pripravila za ljubitelje gob 10-dnevno razstavo, kljub temu, da slabo vreme in topli dnevi niso bili naklonjeni gobarjem — organizatorjem, ker so nabrani vzorci hitro izgubljali obliko in barvo ter jih je bilo potrebno stalno menjavati.

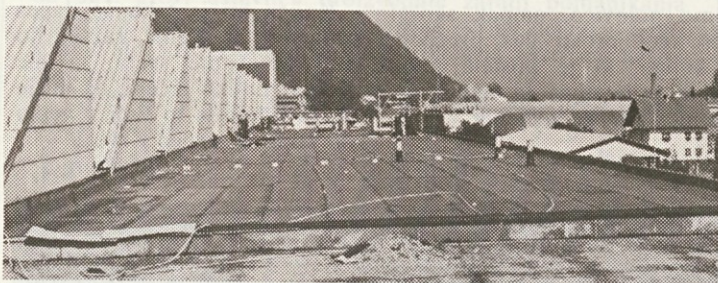
Da je razstava kljub temu uspela, se lahko zahvalimo vsem sodelujočim posebno pa prizadevnim članom iz »Save«, ki so skrbno nabirali in prinašali sveže vzorce (v Savi je zaposleno preko 30 članov GD Kranj), ter istočasno poskrbeli tudi za kuhinjo, da je lahko uporabljala sveže nabrane gobe.

Razstavo je obiskalo preko 8000 obiskovalcev, žal pa je bilo Savčanov sorazmerno malo. Navedem pa naj to, da vsi, ki so obiskali razstavo oz. so poskušali naše specialitete so izrazili zelo pohvalne besede tako, da je knjiga pritožb ostala prazna.

Pri omenjeni razstavi so sodelovali sami amaterji — ljubitelji gob in narave, zato je možno, da je kje prišlo tudi do kakšnih manjših napak, če je, se v imenu GD — Kranj vsem prizadetim opravičujemo.

Med člani kranjske gobarske družine je veliko savčanov, ki so vestni in marljivi gobarji, pa tudi dobri organizatorji.

Sava Kranj

Sava, glasilo delavcev delovne organizacije industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj. Glasilo izdaja odbor za informiranje, izhaja štiri-najstredno, glavna in odgovorna urednica Vera Drašak, tehnični urednik Lado Mraz, foto-

grafije Ivan Draškič. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 25-461, interno 482 ali 282. Tisk TK Gorenjski tisk Kranj

Glasilo je oproščeno temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1 72) z dne 27. marca 1973.

DRAGI DŽEVAD

Onemeli smo, ko smo zvedeli za tvojo nenadno smrt. Kdo bi mogel pričakovati, da boš mlad, star še ne polnih 29 let, poln vedrine in življenske moči, naenkrat zapustil svoje delovno sredino in svoje tovariše, ki si jo vodil samo nekaj dalj kot tri leta.

Prvi trenutek, ko si začel delati v SAVI, smo te sodelavci vzljubili, predvsem zaradi tvoje izredne marlj-

vosti in prizadevnosti. Spominjamo se tistih začetnih dni dela skladišča in prodajalne Save v Mostarju, ko si bil še v delovnem razmerju v Borovu, pa si že vsak dan prihajal pomagat svojim novim sodelavcem.

Hitro so minila ta 3 leta. Nisi poznal počitka in ravno, ko si nastopil svoj prvi dopust v Savi, si nas za vedno zapustil.

Sava ni več neznana v Mostarju in tvoji sodelavci se te bodo vedno spominjali kot tovariša, prijatelja, ki je s svojim skoraj neopaznim delovanjem vzdrževal zadovoljstvo in delovno atmosfero v ne ravno najugodnejših delovnih pogojih. To je bilo tvoje delo, na katerega so lahko ponosni tako tvoji najbližji kot tudi vsi tvoji sodelavci, ki se danes z žalostjo poslavljamo od tebe.

Tvoji družini naše iskrene sožalje, tebi Dževad, hvala za vse in naj ti bo lahka rodna zemlja.

Sodelavci

ZAHVALI

Zahvaljujem se vsem sodelavcem iz Vzdrževanja za izrečeno sožalje in podarjeni venec ob smrti moje mame.

Hinko Ozim

Ob prerani izgubi mojega moža MARKA ORAŽMA se vsem iskreno zahvaljujem za darovano cvetje, denarno pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti

Ivanka Oražem
s sinom Markom

SREČA ALI NESREČA

Huda nesreča, ki se je pred kratkim pripetila neki ženski iz okolice Ptuja, opozarja. Ženska je delala ob slamoreznici in ko se je sklonila, da bi nekaj popravila na stroju, ji je vrteča os zgrabila lasje. V sekundi so bili lasje oviti okoli osi, ženska pa se je samogibno vrgla nazaj. Z glave ji je dobesedno potegnili dobršen del las s kožo vred in še nekaj kože z obraza.

Ponesrečenko so takoj odpeljali v klinični center v Ljubljani in ji rešili življenje. Kljub izrednim prizadevanjem in požrtvovalnosti zdravniške ekipe pa jim ni uspelo, da bi »prišli« nazaj kožo na obrazu in lasišče.

Zakaj objavljamo povzetek te hude nesreče?

Zakon o varnosti pri delu določa, da morajo ženske pri delu z vrtečimi se stroji nositi pokrivala. Takih strojev je pri nas veliko, pa tudi primerov, da ženske ne nosijo pokrival — ni malo. Žal tudi pri nas ni tako redko mnenje, da so zaščitna sredstva pri delu le ovira — in zaradi takih mnenj se je zgodila že marsikatera nesreča. Torej, če vas kdaj »prime«, da bi opustili zaščitna sredstva pri delu — se spomnite primera na začetku tega članka. Če bo samo ena nezgoda pri delu manj — je to pisanje doseglo svoj namen!

Pa srečno!

Jošt

S KOLESOM V ENEM DNEVU OD KRANJA DO SPLITA

Vse več ljudi zopet videvamo na kolesih. Je temu kriva energetska kriza ali želja po rekreaciji? Karkoli je že vzrok, kolesarstvo je v razmahu. Mor-da je tudi modna muha, kdo ve? Ni dolgo tega, kar je peterica rekreativcev prekolesarila v sedmih dneh tisoč km po Sloveniji, le dober mesec kasneje pa je četverica hrabrih in odločnih mož prevozila 520 km od Kranja do Splita v štiriindvajsetih urah.

Tulipan dal idejo

Pobudnik akcije je bil Simon Tulipan. Na to so ga pripravile besede nekaterih, ki so zatrjevali, da je tako pot nemogoče napraviti v enem dnevu, čeprav poznamo tudi nekaj klasičnih enodnevnih dirk, ki so dale toliko ali še več kilometrov.

V Franciji je to proga Pariz-Bordeaux, dolga 575 km, in v Italiji Milano-Rim, dolga okrog 600 km.

Tulipan je za izpeljavo tega načrta pridobil še tri tovariše. To so bili Vlado Marn, Ljorže Rode in Mirko Rakuš.

Marn in Rode sicer nikoli nista bila tekmovalca, toda v zadnjih letih sta se veliko posvečala kolesarstvu, redno trenirala in nastopala na veteranskih preizkušnjah. Rakuš, prekaljenega kolesarja, poznamo vsi, saj je bil že dvakrat državni prvak in dvakrat tretji na balkanijadi. Tudi v letošnji sezoni je med boljšimi jugoslovanskimi kolesarji in prav čudno je, da ni bil uvrščen v deseterico nastopajočih na mediteranskih igrah, kar je v letošnji sezoni nedvomno zaslužil.

Tulipan si je zamislil pot po Jadranski magistrali v dolžini 520 km, vendar so se vsi štirje kolesarji premislili, ker je v Dalmaciji začela pihati močna burja. Odločili so se za 80 km daljšo pot preko Karlovca in Bosne. Teh dodatnih 80 km bi napravili s kombijem, ostale pa seveda na kolesih, 520 km bi vozili 20 ur, s povprečno hitrostjo 26 km na uro, 4 ure bi spali. za odhod so izbrali 22. septembra.

Začelo se je s slabim vremenom

Na Kokrici se je ravno zaključeval kolesarski maraton za priznanje Kavelje-korenina, ko so se tu dobili štirje hrabri fantje, da bi se podali na dolgo pot. Kaj takega pri nas ni poizkusil nihče. Jim bo uspelo?

Kot nalašč je deževalo že cel dan in zaprto črno nebo ni kazalo na izboljšanje. kazalec se je bližal drugi uri. Privrženec na štartu ni manjkalo, pa tudi radovednežev ne. Med njimi so se našli tudi taki, ki so zatrjevali, da je to nesmiselno, da poti ne bodo prevozili in da jo ne bi, četudi bi bilo lepo vreme. Fantje se na take govorce niso kaj dosti ozirali; verjeli so vase. Bili so tudi takšni, ki so jim zaupali in jim pomagali, moralno in materialno. Od Save so dobili kombi za spremstvo, kolesarski klub pa je prispeval rezervna kolesa. Pomoč jim je nudila še občinska skupščina, pa LEK iz Ljubljane.

Kljub močnemu dežju je bil štart točno ob dveh. Pred njimi je do Labor vozil kombi, ki je preko ozvočenja vsaki večji gruči ljudi naznanjal, na kakšno pot se podajajo fantje, za njimi je vozil drugi kombi, v katerem so bili rezervni deli in hrana.

Na ravninskem delu od Kranja do Ljubljane je bil tempo zelo hiter, saj so ves čas vozili okrog štirideset km na uro. Verjetno je temu pripomoglo nekoliko hladno in deževno vreme.

Do Ivančne gorice je potekala vožnja po prometni cesti, tu pa so zavili desno in nadaljevali pot preko Muljave, po dolini Krke, proti Dolenjskim Toplicam. Na tej cesti je prišlo do prave okvare. V Žužemberku je moral Marn zamenjati zadnje kolo. Cesto so na nekaterih delih popravljali. V Loški vasi pri Dolenjskih Toplicah je prišlo do druge okvare; tokrat pri Tulipanu. Števec v kombiju je kazal sto pet prevoženih km, ura pa je bila nekaj minut čez pet. Prvih sto km so prevozili kar s hitrostjo trinideset km na uro.

Tu so fantje naredili prvi krajši oddih. Zaužili so vsak nekaj hrane, ter na kolesih zamenjali prazne hidone s polnimi. Na nekaterih kolesih je bilo potrebno centriranje, kar so opravili spremljevalci.

Po deset minutnem počitku so pot nadaljevali proti Soteski, od koder so zavili na novo asfaltirano »partizansko magistralo« proti Podturnu, Črmošnjicam, Semiču in Metliki. Dež je sicer prenehal, toda začel se je prvi resnejši vzpon, ki pa kolesarjem kljub precejšnji dolžini ni delal posebnih preglavic. Od Črmošnjic do Metlike je bila pot znatno lažja, saj se je cesta večidel spuščala. Začelo se je mračiti.

Od Metlike proti Karlovcu je bila vožnja najbolj zoprna, predvsem zaradi gostega prometa iz nasprotne smeri, ki je slepil z lučmi.

Pozneje je Rode dejal: »Na nekaterih mestih ceste sploh nisem videl, kljub temu, da je vozil kombi neposredno zadaj in razsvetljeval cesto; luči nasproti vozečih vozil so bile znatno močnejše.«

V Karlovcu prvi daljši počitek

V Karlovcu so pol ure počivali. Za njimi je bilo že stopetinsedemdeset km, mogoče najtežjih, odločilnih, saj so jih napravili v dežju, po suhem in v temi. Tudi cesta je bila zelo razgibana, z več krajšimi klančki in spusti, ter težkim vzponom. Da so premagali ta del poti, je bila vzpodbuda za nadaljnjo pot.

Nekateri so preživeli že tudi prvo krizo. Tulipana, kot je povedal v Karlovcu, je pestila že zelo zgodaj: »Od Ljubljane do Žužemberka sem imel razne pomisleke. Bilo mi je težko. Mogoče je bil temu kriv prehud tempo, ki ga je neprestano diktiral Rakuš. Seveda, saj je kondicijsko mnogo bolj pripravljen in se mu vse skupaj zdi prepočas. Kriza je kmalu minila in sedaj se počutim zelo dobro.«

Tudi Marn in Rode sta na tem delu preživljala manjšo krizo, toda njuna lica so bila še vedno sveža, kot bi šele začela, čeprav je bilo v nogah dvesto km. Med vsemi je bil še najbolj svež Rakuš.

V Karlovcu so se pri nekem znancu okopali in preoblekli v suha oblačila, saj se je nebo povsem zjasnilo. Okrepčali so se še z vročim čajem in kavo ter ob pol devetih nadaljevali pot proti Bihaču.

V Bihaču drugi počitek in ponovno na kolesih v Drvarju

Cesta proti Bihaču je bila sorazmerno ravna in suha. Sveža in jasna noč je bila prav prijetna za vožnjo. Nasproti vozečih vozil je bilo vse manj.

Le v Slunju je bilo še precej živahno. na razsvetljenih ulicah se je sprehajalo mnogo ljudi, kljub uri, ki se je bližala enajsti. Vsi so prav čudno gledali za nenavadnimi nočnimi popotniki.

Pot pa je vodila le naprej, naprej. Okrog 30 km pred Bihačem se je cesta cepila, desno proti Plitvicam, v enega naših najlepših naravnih parkov, levo proti Bihaču. Fantje so za-

vili levo. Bolj ko so se bližali Bihaču, bolj so zvezde izginjale. Tam nekje v ospredju je blisk vsako toliko razsvetlil nebo, da so se v zastrti luči videli obrisi razgibane pokrajine.

Pripravljala se je navihta. Ko so bili na ulicah Bihača, v tem severozahodnem bosanskem mestu, znanem po zelo pestri zgodovini, so začele padati prve kaplje. Kmalu nato se je začelo pravo neurje. Fantje so poiskali zavetje na bencinski črpalki in ker ni kazalo, da bo nevihte kmalu konec, so se odločili za drugi daljši počitek. za njimi je bilo 290 km dolge in naporene poti.

Dve uri trdnega spanja so imeli šele v Bosanskem Petrovcu. Do tu jih je pripeljal kombi. Prespali so v spalnih vrečah v neki samotni leseni avtobusni postaji. ob štirih zjutraj so se s kombijem peljali do Drvarja, kjer so ponovno štartali.

Drvar je bil še globoko pogreznjen v spanje, ko so ga v zgodnjem jutru zapuščali. ura je bila okrog pol šestih; dež pa je še vedno rosil. Pot je takoj vodila v klanec, kar jim je dobro dela v jutranjem hladu. Vzpenjali so se na Vijenac. Na vrhu klanca se je začelo svitati, kar jim je prišlo prav za dolgi in nevarni spust proti Bosanskemu Grahovu.

Od Grahova se je cesta zopet dvigovala in vožnja je bila zelo počasna. Zagrizli so v Dinarno, v najdaljši in najtežji vzpon na poti. Premagati so morali naravo in samega sebe. Vsem štirim je uspelo oboje. Nato se je začel dolg spust, pa nekaj ravnine in spet spust, dokler se ni prikazal Knin: lepo in staro mestece na robu Kninskega polja, znano po prestolnici hrvaških kraljev v desetem in enajstem stoletju.

V Kninu so za kratek čas postali, se umili in preoblekli. Oblaki so bili vse bolj svetli in razvlečeni.

V Dalmaciji se je obetalo lepo vreme. Okrepčali so se s hrano in pijačo ter nadaljevali vožnjo.

Cesta do Šibenika je bila večidel ravna, toda vseeno utrujajoča. Najtežjo vlogo je spet imel Rakuš, ki je dolge kilometre vozil prvi, medtem ko so ostali varčevali moči za njegovim hrbtom. Izvzevši Marnovo okvaro v Drnišu, je vožnja potekala nemoteno.

Zadnji kilometri dolgi kot večnost

Pot po Jadranski magistrali je bila težka. Nasproti jim je pihal močan veter. Utrujeni so

(Nadaljevanje na 20. strani)

S KOLESOM V ENEM DNEVU OD KRANJA DO SPLITA

(Nadaljevanje z 19. strani)

bili do skrajnosti in žeja jih je neprestano mučila; jesti ni mogel nihče. na kolesih so se bolj lomili kot vozili, noge so se šibile, moči skoraj ni bilo. Vsak najmanjši klanček je predstavljal kalvarijo. Naprej jih je gnala le želja, da bi čimprej dosegli cilj.

Za seboj so imeli Šibenik, Trogir in Medeno. Vsi ti kraji so bili v znamenju mediteranskih iger; okrašeni s številnimi zastavami, plakati in panoji. Povsod pa so bili vrisani trije med seboj povezani krogi. Simbol mediteranskih iger predstavlja tri celine — Afriko, Azijo in Evropo — v prijateljskih odnosih.

Od Trogirja do Splita so se komajda premikali. Split se je že videl, toda poti ni hotelo biti konec. mesto med Solinskim zalivom in odprtim morejem, na nizkem polotoku pod Marjanom, se jim je zdelo, kot bi se odmikalo.

In končno — Split. Široka

cesta, ki se je polagoma spuščala, jih je vodila v sredino mesta, od tu pa v novo zgrajeni športni center v Poljudu, kjer so najlepši športni objekti v Jugoslaviji.

Na široki betonski ploščadi, pred mogočnim in najlepšim nogometnim stadionom pri nas, je bilo 15 minut pred drugo uro konec poti. S koles so komajda stopili; hoditi skoraj niso mogli. Udrti in neobriti obrazi od napora razorani in od soli pobeljeno čelo, so jim dajala videz starcev. Toda vseeno bili so srečni.

»Mislim sem, da bo kljub vsemu lažje. Zadnji kilometri so bili dolgi kot večnost... Sedaj je vsega konec, a spoznal sem, da je stvarnost mnogo težja od ideje.«

Te Marnove besede po končanem najdaljšem kolesarskem maratonu pri nas dovolj zgovorno pričajo, kako naporan je taka pot. Valenčič

Po končani dirki so za kolesarje pripravili topel čaj ter skroten prigrizek.

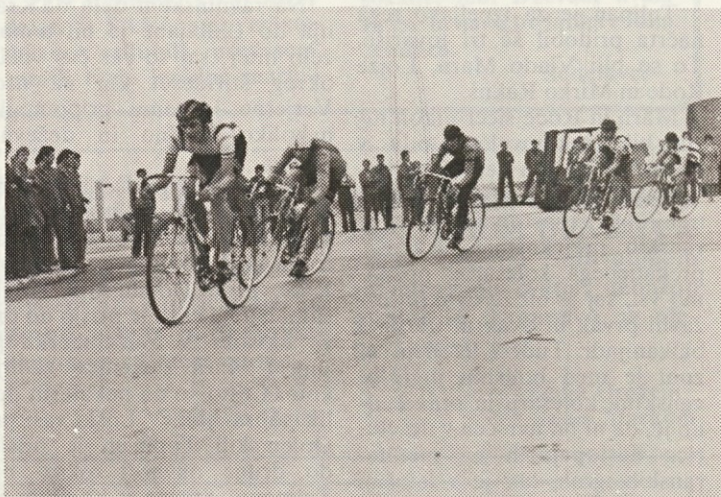
Predstavniki DO pa so se jim zahvalili za vse napore v letošnjem letu in za vse res dobre rezultate, ki jih tudi letos ni bilo malo.

Najboljšim trem so podelili tudi priložnostne nagrade, ki jim jih je izročil predsednik delavskega sveta delovne organizacije tov. Franci Sirc.

L. M.

Skupina članov, v ospredju Bojan Ropret, ki je zanesljivo zmagal.

Dirko okoli tapa si je ogledalo veliko sodelavcev, da bi bila udeležba še večja, bi morali razmisliti tudi o tem, da bi jo organizirali v dela prostem dnevu in tako omogočili vsem savičanom, da si jo ogledajo.

Naš veteran Drago Frelih med vožnjo.

DIRKA OKOLI TAPA

Tudi letos je lepo uspela prireditelj, ki so nam jo pripravili naši kolesarji v zahvalo za vso finančno in moralno pomoč vseh nas.

Čeprav kratka proga, je od kolesarjev zahtevala dobro pripravljenost in srčnost. Pokazali so, da so pravi športniki, saj so tudi to tekmovanje vzeli nadvse resno. O tem pričajo tudi hitrosti, ki so jih dosegli na tej, okoli 15 km dolgi progi. Hitrost je pri članih znašala kar 40,020 km na uro, pri starejših mladincih 39,500 km na uro, pri mlajših mladincih pa 39,800 km na uro.

Naši kolesarji pa so v posameznih kategorijah dosegli naslednje rezultate:

mlajši mladinci

1. Vlado Marn
2. Darko Tunič
3. Matjaž Zevnik
4. Janez Lampič
5. Miran Kavaš
6. Igor Bitenc
7. Robert Bauman

čas
23:18
23:18
23:18
23:23
23:23
24:09
24:09

starejši mladinci

1. Stane Kurent
2. Tone Mali
3. Bogo Žun

čas
23:37
24:29
24:29

člani

1. Bojan Ropret
2. Mirko Rakuš
3. Vlado Pečnik
4. Marko Cuderman
5. Drago Frelih
6. Bojan Udovič
7. Branč Dežman
8. Vlado Urh

čas
23:09
23:09
23:09
23:09
23:09
23:09
23:09

